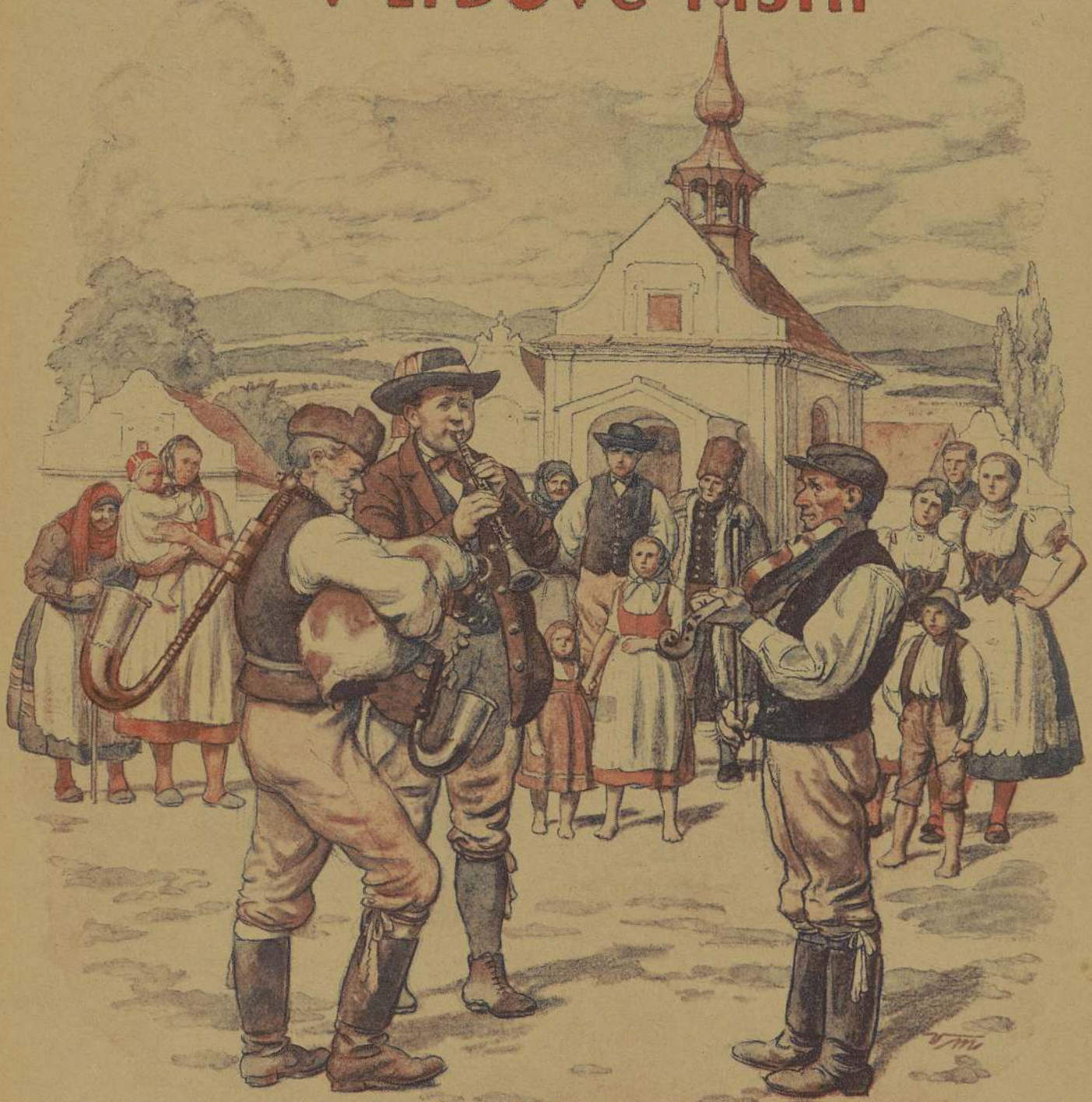

0-11

český Jih a šumava V LIDOVÉ PÍSNĚ

KAREL WEIS
1929

25 T 582
22.00. 7/25. 350-

ČESKÝ JIH A ŠUMAVA
V LIDOVÉ PÍSNĚ

*Zapsal, slovesně a hudebně upravil
a v jubilejních letech 1928—1929 vydal*

KAREL WEIS

DÍL DRUHÝ

VŠECKA PRÁVA VYHRAZENA

V PRAZE

NÁRODOHOSPODÁŘSKÝ SBOR JIHOČESKÝ

Ústředí: Praha III, Vítězná třída č. 12

P 1044/2

9262/62

SVK České Budějovice

2 6 8 0 0 7 2 7 6 1

VYTISKLA PRŮMYSLOVÁ TISKÁRNA V PRAZE VII

PAMÁTCE MISTRA
JOSEFA HOLEČKA

LUDMILA STEJSKALOVÁ-RABASOVÁ:

STARÉ LIDOVÉ ZPĚVY NA TŘEBOŇSKU

(Psáno 1926)

Se zápalen nadšeného sběratele lidových písní ujal se Karel Weis národopisné práce na Třeboňsku mezi naším lidem, který dávno odvykl veškeré péči a pozornosti, jež by našim písním měla být věnována. Po krojích není tu ani nejmenší památky, nářečí zmizelo, starých zvyků jen výjimkou se užívá. Duše lidu propadla se do hlubin odvěkých trampot. Zbyl jen tuhý život.

Bystrému zkoumateli, který přistupuje s posvěcenou láskou k národopisné práci, neujdou cesty vedoucí ke skrytým pokladům starého jihočeského charakteru, z něhož vyšlo lidové umění. Brátí se těmito cestami vyžaduje však nezdolné vytrvalosti a trpělivosti.

Jednou z trnitých cest k poznání lidového umění je právě ta cesta za starou českou písní. Karel Weis našel tuto cestu již před třiceti lety, kdy na českém jihu objevil tolik krásných neznámých písní, že veřejnost byla tím překvapena. A od té doby věrně vytrval na cestě nalezené. Dodnes, přes všechny překážky, které se mu činí, nepozbyl vytrvalosti. Ba v posledních šesti letech činnost svou zmnohonásobil.

Minulého leta usadil se ve starobylé myslivně „Krávovně“, v třeboňských hvozdech, pobyl zde téměř tři měsíce a podnikal odtud denně cesty za českou písní do osad dalekého okolí. Bydlela jsem v Kolenci a měla jsem často příležitost, pozorovat Weise při práci národopisné. Způsob, jak si dovede přiblížit nedůvěřivý lid, jak ho dovede vyzpovídat, je opravdu zajímavý a podivuhodný.

Zde příklad: V neděli očekává mistra hrstka drobných občanů v kolenecké fořtovně. Jsou skoro ustrašení. Zamklkle sedí v chumáčku a radí se mezi sebou. V tom vchází Weis. Jeho vysoká postava a zdánlivě zachmuřená tvář vnesly mezi stařečky nové rozpaky, avšak srdečný jeho pozdrav rozpaky ty poněkud mírní. Zvědavě přihlížejí k přípravám, jež činí. Vybírá z těžké aktovky knihy, papír notový i kancelářský a klade vše na stůl. Stařečkové ztichnou jako pěny. A Weis k nim promlouvá:

„Tak jsem doslechl, lidičky, že tady máte moc hezké staré zpěvy a mám z toho radost. Proto jsem přišel, abyste mi je zazpívali. Nic se přede mnou neostýchejte. Nemyslete, že musíte zpívat nějak krásně, uměle. I co vám to napadá. Stačí, když mi nápěv jen srozumitelně naznačíte. Budu vás mít za to rád, a tadyhle u paní správcové Freidlové uděláte si také dobré oko. Jen se nesmíte zarazit, když vám řeknu, že tu neb onu písničku už znám. Já už jich sebral na jihu daleko přes dva tisíce. Není tedy lehké, předložit mi nějakou novinku. A přece je stále nalézám. No tak, jakou pak hezkou vy mně tady zazpíváte?“

Dědeček Holický, 87letý bývalý forman a kanonýr, který bojoval snad ještě pod Radeckým v Itálii, dosud však čiperka, nemůže si pojednou na žádnou vzpomenout, a ostatní zaražení hledí na něho. Doufali, že on je vytrhne, až jim nic nebude chtít napadnout, a on zatím jakoby utal.

„No tak, lidičky, co pak jste se tak zalekli? Jen do toho, beze strachu. Nic se přede mnou neženýrujte . . .“

Ale všichni sedí jako zařezaní. Hlavy jako by měli docela pusté.

„Inu, tak já vám zazpívám sám, písničku jistě tři sta let starou, s moc hezkým dudáckým nápěvem. Tu zná už jen paní Korálová na Staších, a od té jsem si ji zapsal:

*Kdyby mně to tak Pánbůh dal,
má žena slehla,
takovou bych kmotru si vzal,
kerá je štědrá,
kerá nosí do kouta,
až to z putny vykouká –
taková by zasloužila
býti má kmotra . . .*

Stařečkům jiskří oči. Humor písně je rozechřívá. Už je jim lehčeji u srdce a už by si každý na nějakou troufal. „Kanonýr“ Holický rozepíná svůj „starovětný“ dlouhý kabát a spouští:

*Nic mi to líto nejní –
tradra –
že sloužím císařovi:
sloužejí knížata,
barouni, hrabata,
císař pán taky voják –
tradra –
ten bude náš komendant . . .*

A než mu kdo může do toho vskočit, zanotuje jinou:

*A já musím jít,
abych nebyl bit,
vod svýho pána,
že sem do rána
v hospodě zvoestal pít . . .*

Starý Škarda, statný ještě parezák a pramenář (dřevorubec a plavec dříví), při zpěvu Holického sebou vrtí. Písně se mu rodí v hlavě. Je už, jak se říká „nadržený“. Jakmile Holický skončí, ihned rozvazuje:

*Dyž sme byli v Praze na hospodě,
což tam přišli na nás zlodějové,
všecky pantle sou nám s koní pobrali,
eště by se s náma byli poprali . . .*

A Škarda hned dodává: „Tohle se nestalo v Praze, nýbrž tady v Kolenci, při „vodatbách“ (svatbě). Nevěsta byla Kubelů, zdejší, a ženich byl Zemanů Vojtěch ze Stříbce. Když stříbský sem přijeli pro nevěstu na dvou žebřákách, někdo jim tady všechno „vošlechtění“ (ozdoby – pantle) s koní vodřezal. Z toho povstala hádka, která div neskončila pranicí. Kolenecký už potom do Stříbce*) nejeli.“

Ale Holický tomuto výkladu odporuje. Píseň prý zní správně takto:

*Dyž sme stáli v Praze na hospodě,
přišli na nás páni zlodějové,
Tájkovi tam plášť, čepici ukradli,
eště by se s náma byli poprali . . .*

„Táhle písnička,“ povídá Holický, „vztahuje se ke korunovaci císaře Ferdinanda r. 1836. Tájek byl dvacet let starostou v Slabošovicích, osadě na silnici od Třeboně k Ledenici. Měl moc hezkou dceru. A když sháněli do korunovačního průvodu po venkově družičky, padla volba taky na ni. To bylo ouřední nařízení a nebylo proti němu vodvolání. Musela tedy s otcem do Prahy. Tam leželi někde v pivováře a do rána je vokradli . . .“

Těžko je rozsuzovat, kdo z obou má pravdu, zda Škarda nebo Holický. Ale ať je tomu tak či onak – jisto je, že zpěváci dostali se konečně do proudu a Weis nepostačuje zapisovat. Pojednou se zaráží:

„A což nějakou vážnou, třeba smutnou, neznáte? Hleďte, tadyhle lomnický občan Štěpán Bouda, písničkář výborný, zazpíval mi jednu, která se mi nápevem i slovy nesmírně líbí:

*) Stříbřec u Stráže nad Nežárkou, hezká vesnice s několika rybníky uprostřed obce, dobré tři hodiny od Kolence vzdálená.

*Nám je všude chvála, čest,
my sme dva a děti šest,
ve dne nouze, v noci bída,
není kůra, ani třída,
nám je všude chvála, čest,
my sme dva a děti šest . . .*

Všichni oněměli a přemýšlejí. Boudova píseň je dojala. Holický upřeně hledí do prázdna a rozpačitě hladí tváře. V tom, jako když se mu rozbřeskuje, zanotuje krásný měkký nápěv:

*Kde sou naše staré mámy,
co nás z nouze vychovaly?
Vychovaly sou nás z nouze,
my musíme na Francouze;
na Francouze, na Turečka,
bude plakat má matička . . .*

A teď to jde dál. Jeden hlásí se přes druhého. Hojně přispívá do sbírky též čtyřiasedmdesátiletá Alžběta Hrbková-Volejníčka. I můj náhodou přítomný bratr, plukovník, „smlsne“ si třeboňskou písničkou, která mu z dob mládí utkvěla v paměti a dnes je téměř snad zapomenuta:

*Co tam děláš,
v tom našom sádečku,
co tam děláš,
v tom našom sadě?
„Košíčeku šiju,
pěkně ji štěpuju,
tobě ji dám,
až ji vyštěpuju,
tobě ji dám,
až ji ušiju . . .“*

Neúnavný náš sběratel zapisuje pilně bez oddechu, až do pozdního večera. Žeň jeho je bohatá . . .

A pak za tmavé noci vrací se třeboňskými lesy, cestou, na kterou by se sotva který z Pražáků odvážil, do své dvě hodiny vzdálené hájovny. A tu do jitřních hodin sebrané poklady třídí a urovnává.

Na druhý den pak objeví se třeba až někde v Lutové, pět hodin cesty od Kolence vzdálené, aby vyslechl nové zpěváky, které mu sehnal místní pan farář.

Čtyři sta písní zachránil nám Weis v krátké době na Třeboňsku, a je pevně odhodlán, zachránit i vše ostatní. K tomu přejeme mu my, Třeboňští, z upřímného srdce všechen zdar!

K. W.

STACHOVSKÁ RYCHTA A KRÁLOVÁCI

(Psáno 1921)

Náhoda zavála mne na Šumavu. Bylo to dávné mé přání. Ač jsem čistokrevný Pražan, desetkrát Vltavou křtěný; přece po rodičích víže mne mnoho svazků a vzpomínek k naší krásné Šumavě. Proto bez dlouhého rozmyšlení přijal jsem pozvání synovce k letnímu pobytu ve Staších, a ihned vydal se s rodinou na cestu. Upřímně vyznávám, že jsem si tento zapadlý koutek Šumavy představoval trochu jinak: nízké, doškové, mechem porostlé chalupy, se střechami zatíženými velkými kameny, cesty rozbrázděné, plné štěrku. Místo toho nalezl jsem ku podivu čistá, úhledná stavení, zhusta pod jedno poschodí, s pevným krytem, silnice udržované v dobrém stavu.

Byl-li jsem překvapen již vzhledem kraje, tož pamětihodnosti jeho docela mne zaujaly. Vezměme jen ty Stachy. Řeknu-li, že to je obec katastrální rozlohou rovnající se Praze (t. j. osmi její částem), pak mi ztěžka kdo uvěří. A přece je tomu tak. Šestnáct osad a dědin na rozloze 2346 hektarů tvoří obvod této obce, spravované jedním starostou.¹⁾ A celek nese historický hrdý název „Královský Hvozď svobodná obec Stachy“.²⁾

Hvozdem Královským (v němčině tautologicky Wald-Hwozd) slulo od dávných časů pohraniční území Šumavy, prostírající se od Kdyňského průsmyku okresem nýrským, sušickým a karlsberskohorským až téměř k Vimperku. Pralesnatým a hornatým tímto pruhem vedlo jen několik málo cest a stezek spojujících Čechy se sousedním Bavorskem.

Vévoda Břetislav I. (1037–1055), poučen nepochybně německým císařem Jindřichem III. – (jenž přes to, že byl 23. srpna 1040 u Všerub Břetislavem na hlavu poražen, za rok na to vtrhl přece nedostatečně chráněnou Šumavou do nitra naší vlasti) – osadil cesty a stezky vedoucí z Bavor Královským Hvozdem do Čech lidem, jemuž uložil střežení hranic.³⁾ Při značné neprostupnosti Královského Hvozdu nebylo ovšem lidu takového (aspoň pro případ prvního nebezpečí) příliš mnoho potřebí. Vystaveny prostě na strategicky důležitých místech dvorce v nichž se usídlili jednotlivci se svými rodinami a početnější čeledí. Hrozil-li se strany Bavorska vpád, učinily se na stezkách důkladné záseky, aby tím postup nepřítel byl zadržán. Lid tento, do jisté míry vojenský, zval se později „Svobodníci královští“ nebo krátce „Králováci“.

S ohledem na důležitost svého poslání byli Králováci vybaveni mimořádnými svobodami. Podle privileje Břetislavovy (1041) byli na př. „na věčné časy“ zbaveni poplatnosti. Po Břetislavově smrti byly však výsady jejich poněkud obmezeny, neboť museli odvádět jisté poplatky královské komoře. Později směli si sami volit svého náčelníka či hejtmana, napotom vrchního rychtáře, jemuž příslušela všechna práva vrchnosti samostatného dominia, vyjímaje jen vedení pozemkových knih a vykonávání soudní pravomoci, v čemž rychty, na něž Královský Hvozď byl rozdělen, podléhaly vrchnosti, k jejímuž obvodu byly přiděleny.

Ve skutečnosti patřili Králováci pod královskou komoru, t. j. byli podřízeni přímo králi. To bylo jaksi součástí jejich svobod. Často se toho však nedbalo. R. 1429 zastavil Zikmund Král Hvozď s jeho obyvateli, neznámou komu, avšak Králováci se vykoupili. R. 1578 byl dán Král. Hvozď opětně do zástavy Janu z Lobkovic staršímu za 5000 kop míšeňských, kterážto zástava přešla cestou postupu na Wolfa z Kolovrat a později na jeho syna Zdeňka. I tu se Králováci vykoupili, složivše r. 1617 k rukám císaře Matyáše jmenovaný peníz, za což jim císař dal písemné ujištění, že Král. Hvozď nebude více zastaven.

¹⁾ Stachy, Jirkalov, Bláhov, Kúsov, Zadov, Churáňov, Říhová, Michalov, Vyšehrad, Reckerberg (smíř.), Německé chalupy, Krousov (smíř.), Šebestov či Parezy (smíř.), Tejmlov, Jáchymov a Javorník. – Praha má jen 2059 hektarů, Stachy tedy víc. V poslední době Javorník odpadl.

²⁾ Název ten je ovšem dnes neplatný.

³⁾ Má se za to, že to byli polští zajatci, které Břetislav přivedl do Čech z vítězné bitvy u Hnězdna, tedy bratři Chodů.

Přes tuto císařskou záruku dostali se však Králováci opětnou zástavou r. 1623 „pod ochranu“ pověstného císařského generála a válečného rady Don Martina de Huerty. A tento Huerta pod záminkou že Králováci svým účastenstvím na odboji českých stavů pozbyli svých výsad, jal se s nimi nakládat jako s nevolníky. Proti tomu vzepřeli se konečně Králováci stížností k samému císaři Ferdinandu II., jenž reskriptem ze dne 2. srpna 1629 a později reskriptem ze dne 22. února 1631 se jich ujal v tom smyslu, že „při všech svých starobyklých, dobrých a chvalitebných zvyklostech a nadáních bez porušení zůstati a chráněni býti mají.“⁴⁾ V reskriptech těch je také vysloveno, že Králováci nemají k Huertovi jiných povinností, než jaké měli před tím ke královské komoře, a za své účastenství na nepokojích⁵⁾ že jsou dosti potrestáni ztrátou 5000 kop míšeňských, které před tím zaplatili jako výkupné ze zástavy.

Práva Králováků potvrdil majestátem daným v Praze 19. července 1637 i Ferdinand III., jemuž po Huertově smrti smlouvou s adoptovanou jeho dcerou a dědičkou Annou Marií šlechtičnou Vejdovnou z Moldavy, 11. února 1639 Král. Hvozď se všemi rychtami zase připadl.⁶⁾ Ale již r. 1640 postoupil tento císař šest z devíti svobodných rychet, a sice: Zhůřskou (Haidl), Kochanovskou (Kochet), Seewiesenskou, Eisenstrasskou, Hammerovou a Svatokateřinskou Adamu Popelovi z Lobkowicz jako dědičný majetek. V tutéž asi dobu postoupila královská komora Stachovskou rychtu zároveň se Stodůleckými hraběti Kolovratovi a zůstaly tyto rychty až do r. 1850 při panství prášilském (Stubenbach), kdežto ostatní rychty zůstaly do téhož roku při panství dešenickém nebo bystřickém.⁷⁾ A zase činěny pokusy o znehodnocení práv Králováků. Tak pan Adam Popel z Lobkowicz listinou ze dne 20. června 1640 intabulovanou v deskách zemských. Tomu položil mez opětně Ferdinand III. reskriptem ze dne 17. června 1641.

Zdá se, že panstvo nebralo všechny tyto reskripty příliš vážně, neboť Králováci stále se dovolávají ochrany císařů, kteří takřka nestačí, výsady jejich znova a znova potvrzovat – na papíře.

Králováci cítili se pod „ochranou“ svých vrchností tak nešťastní, že císaře Leopolda I. prosili, aby byli přijati zase ke královské komoře, a byli za to ochotni složit značné výkupné. Císař r. 1676 nařídil příslušné šetření, které však nemělo pro Králováky žádoucího výsledku.

R. 1770 nabídli Králováci vládě 47.000 zl. a zřeknutí se žoldu 19.386 zl. 36 kr. za chránění hranic v době

⁴⁾ Všechny reskripty zde uvedené i pozdější uznávají a potvrzují sice výsady Králováků, ale nikde jich nevyčítávají, tak že vlastně bezpečně ani nevíme, v čem tyto výsady do podrobností pozůstávaly. Proto také snad, že tu nebylo jasné zajišťovací listiny a privilej Břetislava I. se nezachovala, byla práva Králováků téměř neustále porušována. (Některé spisy uvádějí jako privilegia: vaření piva, pálení kořalky a svobodný šenk těchto nápojů!)

⁵⁾ Jakého způsobu toto účastenství bylo, nikde se neuvádí.

⁶⁾ Martin Hoeff-Huerta narodil se v druhé polovici 16. věku v Nizozemsku z rodiny, která sice užívala erbu, ale byla docela chudá. Martin provozoval řemeslo krejčovské. Opustiv dílnu odešel se svým bratrem Petrem do tábora pověstného Don Baltasara Marradase, jenž sbíral vojsko pro Španěly a Rakousko, a dal se najmout jako prostý jezdec. Martin svojí odvážností a zmužilostí přivedl to již r. 1609 na rytmistra a byl i se svým bratrem povýšen od Rudolfa II. do stavu šlechtického. V rakouských službách císařských byl se svými vojáky téměř výhradně v jižních Čechách, r. 1619 stal se po dobytí Písku jeho velitelem, zúčastnil se později dobývání Třeboně, Domažlic, Klatov, Tábora, Vorlíka a j. R. 1621 stal se držitelem panství Kolínce, r. 1623 dány mu do zástavy Královský Hvozď, Písek s vesnicemi, Karlšperské Hory a jiné statky komorní a sice na krytí účtu, který předložil královské komoře za vydržování vojska i za hotově zapůjčené peníze. Později dostal ještě několik domů v Praze, statek Měčín u Klatov a r. 1628 koupil za 55.000 zl. Velhartice, Mokrosuky a Nemilkov, k čemuž se mu dostalo ještě povýšení do stavu panského s titulem „svobodný pán z Velhartic“. Huerta přivedl to z nepatrného krejčíka až na mocného generála a svojí hrabivostí na velkého bohatce. S lidem českým zacházel povždy nelidsky, podle vzoru svého někdejšího pána a odchovatele Marradase, jemuž jakoby z oka byl vypadl, tak že obecně zván byl metlou boží. Zemřel r. 1635 na Velharticích a podle svého přání pochován je v kostele Františkánů u P. Marie Sněžné v Praze, před oltářem, který sám dal zřídit.

⁷⁾ Z devíti rychet bývalého Královského Hvozdu je českou dnes pouze Stachovská. Bylo by zajímavé zjistit, pokud kraje hájené kdysi Králováky bývaly české. Jisto je, že ještě před třemi sty lety byly na př. Karlšperské Hory se všemi svými vesnicemi slovanské, neboť až do r. 1630 jsou městská akta sepsána téměř výhradně v řeči české. Teprve od r. 1627, kdy Ferdinand II. zrušil v zemském zřízení příkaz výhradního užívání češtiny jako jazyka zemského a úředního, němčina začala nabývat vrchu a češtinu znenáhla zatlačila. (Engelb. Panni: Bergreichenstein u. Karlsberg. 1875).

francouzské války, tedy celkem ohromnou sumu téměř sedmdesáti tisíc zlatých, když šest dříve již zmíněných rychet bude expropriací zbaveno jha hraběcí Palme-ovské vrchnosti a případnou zase ke královské komoře. O tomto návrhu jednalo se celá léta — zase bezvýsledně.⁸⁾ Vnucuje se tu domněnka, že i těm monarchům byly privileje a tužby Králováků jen pro kratochvíli.

Za Josefa II. nařízeno bylo měření Královského Hvozdu a zjišťování majetku obcí i jednotlivců. Do té doby hospodařili Králováci na půdě svobodně a neobmezeně. Zároveň vypsány byly daně pozemkové, v pravdě však velice mírné. Každému bylo přiřknuto, co si spravoval anebo nač činil nárok. A tu se ukázali naši obráncové vlasti velice úzkostlivými. Ze samého strachu před daněmi hlásili se o výměru pozemků spíše menší než větší. Vypravuje se, že Stachovští dovedli zeměměřiče až k Černému potoku, v lesích hodinu vzdálených, a jistý Zeman prý zde zarazil do země hůl se slovy: „Až potud a dál ne!“ Na námitky zeměměřičů, proč chtějí tak málo, odpověděli Stachovští: „A kdo pak by tak daleko pro dříví jezdil!“ Teprve na naléhavé domluvy šli ještě půlhodinky dál, avšak tam udělali „nezvratně“ konec. Odpor Králováků k daním byl tak velký, že jistý Jos. Foltýn, jemuž přiřčen byl celý Vyšehrad (ovšem ten stachovský), k vůli — 37 krejcarům ročních daní raději zanechal všeho a utekl kamsi k Vodňanům na „poddanost“. Byl však přiveden mušketýrem — prý spoután — zpět a násilím dosazen na přiřčený mu majetek.

Nerozumností části Králováků stalo se, že po ukončení měření zůstalo množství t. zv. půdy neutrální, jež neměla vůbec držitele. Byla pak přidělována těm, kdož se daní tak příliš nebáli. Tím se stalo, že město Hory Karšperské je dnes majitelem ohromného komplexu krásných lesů, kdežto sousední Stachy jsou úplně chudý.

Však Stachovští záhy vystřízlivěli. Již r. 1795 prosili hraběte Mannsfelda v Horazďovicích, jehož panství hraničilo se Stachovskou rychtou, aby jim odprodal 2000 jiter lesa. Koupě ta se také uskutečnila a počítáno bylo jitro za jeden zlatý rýnský. Prodávající si jen vymínil podle listiny z téhož roku, že mu až do roku 1810 mají být odváděny — medvědí tlapy a kůže, a parohy a kůže z jelenů ulovených na Staších.

Během doby byly privileje Králováků, které, jak jsme viděli, nestály nikdy na pevných nohách, stále zkracovány, až konečně, když r. 1848 přestalo poddanství, pozbyly zcela platnosti. Se zbytkem výsad zanikl však také blahobyt Králováků. Královský Hvozď zalidňoval se stále víc a více, ze samot staly se celé osady, a horský, světa vzdálený kraj nemohl už svých obyvatelů uživit. V nastalé tísní ukázali se však Stachovští — proti svým předkům — velice prozíravými. Chytili se obchodu. Se skelnými výrobky místních hutí, nyní bohužel zaniklých, pustili se chutě do světa a když se jim slušně dařilo, přibrali různé nádoby, kamenné i porcelánové, pak začali s plátnem a látkami, až konečně zmožli se téměř na „vývoz“ šatstva, obuvi a ozdobného zboží. A obchodníky následovali různí řemeslníci, ponejvíce zedníci a pak — muzikanti, a dnes jsou Stachovští (i Zdikovští a z jiných přilehlých obcí) rozlezlí po celé Evropě, ba dokonce i v Americe jich mnoho žije. Deset, dvacet i více let plahočí se cizinou, aby potom s uspořeným kapitálkem zařídili si doma bydlo jakž takž obstojné. Jeden se vrátí a čtyři jdou do světa. A přísloví praví: „Až se jednou Stacháci sejdou všickni doma, pak nastane soudný den.“

Synovec u něhož bydlím, aby mne přesvědčil, jak daleko do světa pronikají Stacháci, přináší mi pohlednici, právě došlou. Čtu:

Čtený pane Mahr-Šumavský!

La Rochelle, dne 7./7. 921.

Zasílám Vám pohled Atlantického Oceanu sme teď v přístavním městě co jedou lodě tady od suď do Brasílie je tady hezky.

S pozdravem

Alois Holub

Tedy Holub cestovatel redivivus. Ovšem že — muzikant.

Co lístek tento čtu, rozhoupaly se na bílé kostelní věži zvony a z tichého, svěží zelení pokrytého horského hřbitůvku zaléhají ke mně zpěvy. To právě otce stachovského cestovatele, starce jedenaosmdesátiletého, který sám sběhal lány světa, nesou ke hrobu . . .

A jeho syn v téže chvíli snad vyhrává francouzskému P. T. publiku v Cirque Bareau, v přístavním městě La Rochelle, veselou písničku . . .

⁸⁾ Valnou část dat zde uvedených čerpal jsem ze spisku dra. J. A. Gabriela „Der königl. Wald-Hvozď, oder das Gebiet der königl. Freibauern im Böhmerwalde“. 1864. — Dr. Gabriel, advokát a čestný měšťan v Sušici, zastupoval na sněmu českém venkovské obce okresu sušicko-karšperskohorského. Data získal pátráním v zemských deskách, archivu králováckém v Seewiesenu, jakož i studiem význačných spisů. Údaje zde obsažené mají tedy ráz dokumentární a jsou vedle toho i stručným výtahem z královácké historie.

1. Nám je všude chvála, čest...

Velmi mírně.

p

1. Nám je všu-de chvá - la, čest,
2. Za - hrá-de-čku krá - snou mám,
3. Na sva-le-ní bou - du mám,

mp *p*

mp *mf*

my sme dva a dě - tí šest: ve dne nou - ze, v no-ci bí - da,
sil sem v ní a sá - zel sám: ne-be mně v ní po - že-hna - lo,
pře-hnil krov a pře - hnil trám, a když spad - ne bu - de vdo - le,

mp *mp*

ne - ní ků - ra a - ni tři - da, nám je všu-de chvá - la, čest,
hoj - ně se mi u - ro-di - lo, za - hrá-de-čku krá - snou mám,
vy-stě - hu - jem se na po - le: zdar-ma svě-tlo, te - plo, byt -

The musical score is written for voice and piano. It features a vocal line with three verses and a piano accompaniment. The tempo is marked 'Velmi mírně' (Very slowly). The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/4. The score is divided into three systems. The first system shows the vocal line starting with a piano (*p*) dynamic and the piano accompaniment starting with a mezzo-piano (*mp*) dynamic. The second system shows the vocal line with dynamics *mp* and *mf*, and the piano accompaniment with *mp* and *mf*. The third system shows the vocal line with *mp* dynamics and the piano accompaniment with *mp* dynamics. The piano accompaniment consists of a right-hand part with chords and a left-hand part with a steady bass line.

poco ritard.

my sme dva a dě - tí šest.
sil sem v ní a sá - zel sám.
Bó - že, rač tu sná - ma být.*)

poco ritard.

*) Po uveřejnění textu této písně ve feuilletonu Národní Politiky dostal jsem s různých stran dopisy, že prý píseň vypadala kdysi jinak, a na důkaz toho zaslána mi slova i nápěv. Ale již podle kramářského nápěvu těchto ukázek soudím, že tu jde o novodobou persifláž, vzniknuvší před 40 - 50 lety.

POZN. Zpíval mi Štěpán Bouda, zvaný Boudiček, v Lomnici nad Lužnicí.

2. Slunéčko nám jasně svítí ...

Mírným pohybem.

1. Slu - né - čko nám ja - sně sví - tí,
2. Ať po - ved ne - bo ne - po - ved,
3. Vstá - vej, má pa - nen - ko, vstá - vej,
4. Tam če - ká var - ta u ce - sty,

mf

ro - ste nám má - jo - vý květ, aj, to pro vše - cky pa -
 co je ko - mu do to - ho, já mu - sím svůj po - čet
 vstaň a pojd', vy - pro - vod' mě, vy - pro - vod' mě přes ty
 pou - ta má při - chy - sta - ný, a jak já me - zi ně

mf

nen - ky, kte - rým se ne - po - ved svět, aj, to pro vše - cky pa -
 dá - ti Pá - nu - bo - hu ze vše - ho, já mu - sím svůj po - čet
 le - sy, tam če - ká var - ta na mě, vy - pro - vod' mě přes ty
 při - jdu, hned bu - du od - ve - de - ný, a jak já me - zi ně

mp

nen - ky, kte - rým se ne - po - ved svět.
 dá - ti Pá - nu - bo - hu ze vše - ho.
 le - sy, tam če - ká var - ta na mě.
 při - jdu, hned bu - du od - ve - de - ný.

POZN. Zpíval mi Dolejš v Branšově na Šumavě. Slova mám od tajemníka Poláka ve Stráži nad Nežárkou.

3. Já sem z panny syn...

Mírně živě.

mf

Já sem z pan - ny syn,¹⁾
 Já sem si - ro - tek,

mp *p* *mf*

mf *mp*

já zle ne - my - slím, že - nu pro - dám,
 já mám zár - mu - tek, mo - je že - na

p *mf* *p*

mf *mp*

dě - ti roz - dám, sám se pak o - bě - sím, že - nu pro - dám, dě - ti roz - dám,
 v kou - trech le - ží, já se ji ne - do - tek, mo - je že - na v kou - trech le - ží,

mf *p*

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of three systems of music. Each system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano accompaniment is written in grand staff notation (treble and bass clefs). Dynamics include *mf* (mezzo-forte), *mp* (mezzo-piano), and *p* (piano). The score features various musical notations such as slurs, ties, and repeat signs. The lyrics are in Czech and are placed below the vocal line.

sám se pak o - bě - sím .
já se jí ne - do - tek .

VYSVĚTLIVKY. [1.] Z panny syn — nemanželské dítě. Nemanželskému dítěti mužského rodu, tedy „z panny synu“ říkalo se na Šumavě potupně „panák“ nebo „paňák“. [2.] Koutra, koutro — závěsy (*pleny*) kolem lože rodičky. Ještě před 70 - 80 lety se jich na Šumavě užívalo. Byly z jemného domácího plátna a u zámožných červeně nebo modře vyšívané a visely od stropu až k zemi, takže rodička byla za nimi úplně skryta. U lože měla rodička nádobu se svícenou vodou, i koutra byla svícena na ochranu proti „tomu Černému“, nebo „tomu Zlému“, nebo také „tomu Pánbůh-nás-rač-chránit“, ale i proti hastrmanovi a hastrmance, kteří podle pověry všichni se pokoušeli rodiče vyměnit zdravé dítě za neduživé. Slovo „čmert“ nebo ďábel netroufal si nikdo vyslovit, aby satana nepřivolal. Všechny nepodařené děti pokládány byly za vyměněné „Černým“ nebo hastrmanem. Mám o tom zaznamenáno několik pověstí.

POZN. Zpíval mi starý Karel Kluihr na Vyšehradě-Staších.

4. Kdybych já měl vypsát...

Mírně.

1. Kdy-bych já měl vy - psat ženskou ma - ný - ru,
2. Ka - špa-rojc Mar - ján - ka ma - šle si vá - že,
3. Ne - vo - ní jí prá - ce, je - nom by me - tla,

ne - sta - či - la by mně kni - ha pa - pí - ru, —
 lí - či - dla si mí - chá, ma - že si tvá - ře: —
 do - sta - la psa - ní - čko, tej - den ho če - tla; —

a in - kou - stu čty - ry pin - ty, a na pé - ra dvě hu - sin - ky
 v pro - střed je má čer - ve - ný, ko - lem pě - kně bí - le - ný,
 když psa - ní - čko pře - če - tla, vě - ne - ček si kou - pi - la,

ne - sta - či - ly by, ach, ne - sta - či - ly by.
 jak chlap - ce u - hlí - dá hned se jí lí - bí.
 za je - den ta - nec ho mi - lé - mu da - la.

POZN. Zpívali mi Vadlejchová a Slámová v Oubyslavi na Šumavě. Před více než třiceti lety zaslal mi variant této písně řídící učitel Ondřej Švejnar z Postřekova u Domažlic, jenž tehdy moji činnost sběratelskou horlivě sledoval a přispíval mi jak mohl, což je i z přítomného dŕla zjevno, neboť se jménem Švejnarovým setkáváte se tu velmi často. K velké své radosti zjistil jsem nyní, že ředitel Švejnar, o němž jsem celá ta léta neslyšel, je dosud živ a zdrav a žije na odpočinku v Domažlicích. Rovněž dudák Jos. Pelnař v Postřekově, zpěvák Švejnarův, je dosud živ a zdrav. — U Erbena je slovní variant druhé a třetí slohy.

5. Pod našima okny...

(Svatební.)

Rozmarně. *p*

poco rit. *a tempo*

mp *p*

Pod na - ši - ma o - kny te - če
A já sem drů - ži - čka ja - ko

vo - di - čka, je jí za grej - cá - rek ma - lá skle - ni - čka,
ma - li - na, chlap - ce mám hez - ký - ho, jak roz - ma - rý - na;

a za tro - ní - ček ma - lej hr - ní - ček že se na
mlá - den - če he - zkej, nic si ne - stej - skej, až pu - deš

mě hně - vá můj mlá - de - ne - ček.
z ho - spo - dy jen si za - vej - skej.

rit.
mp
p.

POZN. Zpívala mi Anna Blažková ve Vescích a jiní. Zpívá se při svatbě, za stolem.

6. Anduličko má...

Mírně.

1. An - du - li - čko má,
2. Dnes to, můj mi - lej,
3. Zej - tra ne - mů - žu,

p

mp

jseš - li u - při - mná, An - du - li - čko má,
dnes to ne - žá - dej, dnes to, můj mi - lej,
po - ma - ší - ru - ju, zej - tra ne - mů - žu,

mp

mp

jseš - li u - pří - mná, — půjč mi klí - ček od ko - mūr - ky,
 dnes to ne - žá - dej, — přijď si k nám až zej - tra rá - no,
 po - ma - ší - ru - ju, — až se bu - de ro - ze - dní - vat,

p

já si le - hnu do po - stýl - ky, dnes, dnes,
 bu - deš mít už o - de - stlá - no, dnes, dnes,
 já se bu - du pryč u - bí - rat, pryč, pryč,

mp

dnes je mi zi - ma, — půjč mi klí - ček od ko - mūr - ky,
 dnes to ne - žá - dej, — přijď si k nám až zej - tra rá - no,
 ne - spa - tříš mě víc, — až se bu - de ro - ze - dní - vat,

já si le - hnu do po - stýl - ky, dnes, dnes,
 bu - deš mít už o - de - slá - no, dnes, dnes,
 já se bu - du pryč u - bí - rat, pryč, pryč,

dnes je mi zi - ma. —
 dnes to ne - žá - dej. —
 nes - pa - tříš mě víc. —

POZN. Z Písecka i Plzeňska. Zpíval mi Láďa Novák.

7. Poslyšte, mládenci...

(Z dob, kdy se chytalo na vojnu.)

Mírným pohybem.

1. Po - slyš - te, mlá - den - ci,
 2. Chas - ní - ček v ma - štál - ce
 3. O ten - hle za - dá - tek
 4. Až půj - deš za pan - nou,
 5. Nic bych se jich ne - bál,

tu smut-nou no - vi - nu, že pře-bon - cký pá - ni
 vra - ný ko - ně če - še, po - řád se o - hlí - ží,
 do - ce - la ne - sto - jím, nic sem ne - u - dě - lal,
 chas - níč - ku, dej po - zor, če - ka - jí na te - be
 kdy - by by - li sa - mi, a - le sou vy - sla - ný

ver - bu - jou na voj - nu; ve dne v no - ci ne - spí,
 kdo mu co při - ne - se; ne - sou ti, chas - níč - ku,
 pro - to se ne - bo - jím; ma - tič - ko má sta - rá,
 u těch pan - skejch sto - dol; půl - mi - str s ře - tě - zy,
 cí - sař - ský špe - hou - ni; cí - sař - ský špe - hou - ni,

chas - ní - ky ven lou - dí, by šli na u - li - ci, že jim ně - co
 dvě pou - ta a zá - mek: tu - hle ti po - sí - lá cí - sař pán za -
 ta - tič - ku též ta - ky, ko - mu vás za - ne - chám, u - bo - hé že -
 dva rad - ní s pro - va - zy, chas - níč - ku, po - zor dej, ať tě ne - po -
 to sou hod - ný pá - ni, jak syn - ka do - sta - nou, hne ho o - blí -

po - ví.
dá - tek. 1)
brá - ky.
ra - zí. 2)
ka - jí.

VYSVĚTLIVKY. 1. Zadátek — závdavek. 2. Původně bývali verbováni na vojnu jen dobrovolníci; později, když již nestačili, uloženo vrchnostem a měštům (*magistrátům*), aby vojsku jistý počet branců dodávaly. Od vojenské služby osvobozeni byli: kněží, pak šlechtici, úředníci, honorace a všichni synové posledních tří kategorií, dále „individua“ nezbytně potřebná k polnímu hospodářství, živnostem, hornictví, dolům, železárnám, továrnám a lodní plavbě. (*Nar. pražsk. gener. velitelství z 16. května 1782.*) Sedláci, kteří měli tolik vlastních nebo připachtovaných pozemků, že platili přes 15 zl. roční kontribuce (*tedy nejméně čtvrtláníci*), byli se svými nejstaršími syny rovněž osvobozeni. Tim byl výběr nemálo omezen a k tomu ještě rekruti při prvním zvěření nebezpečí asentýrky obyčejně se rozutekli na všechny strany. Proto zřízení vrchnostenští užívali lsti a násilí a za noci brance přepadávali, aby se jich zmocnili, ač zákony výslovně ukládaly, že se rekruti mají brát s největší opatrností, klidně, bez hluku a vzbuzení pozornosti, pokud možno tajně, nikdy však za noci nebo dokonce násilím. (*Nar. pražsk. gener. velit. z 11. květ. 1781 a 2. led. 1783, atd.*) Přes to přesevšechno zřízení vrchnostenští i zjednání pochopově se dopouštěli na svých výpravách za branci velmi často těžkých surovostí. Zajímavé je, že dvorský dekret z 20. července 1789 nabádá k největšímu šetření selského stavu a „profesionistů“ v továrnách, naproti tomu však doporučuje, aby hlavně lokajové, štolbové, vlásenkáři a podobní nepotřební lidé (*müssige Leute*) v hlavním městě byli bráni na vojnu!

POZN. Zpíval mi žebrák Václav Loskot v Mirochově u Lutové.

8. Šel milý okolo...

Zvolna.

1. Šel mi - lý o - ko - lo
2. Ne - dal po - zdra - ve - ní,
3. Až pú - jdeš o - ko - lo

na - še - ho sta - ve - ní, a - ni se ne - o - hlíd,
pro je - dno slo - ví - čko, že sem mu ne - ře - kla:
na - še - ho sta - ve - ní, srd - ce tě za - bo - lí,

p
ne - dal po - zdra - ve - ní.
do - brou noc, sr - dí - čko.
byt by - lo z ka - me - ní.

POZN. Z Táborska. Vzpomínku na tuto píseň oživil mi O. Bubeníček a Fr. Hergesel.

9. a) Já puđu k husně...
b) Nespi, nedřímej...

Rozmarně. *mp*
Já pu - du k hus - ně, *)
Ne - spi, ne - dří - mej,

*) husna - patrně pasačka hus.

aj^{*)} ša - fář u - sne: má zla - tá An - dul - ko,
ně - co po - ví - dej, můj zla - tej Hon - zí - ťku,

poco rit. *mpa tempo*

pušť mě k so - bě!
ro - zto - mi - lej;

„Já ne - chci, ne - pu - stím,
když si chtěl dří - ma - ti,

poco rit. *a tempo*

ra - ōi tě vo - pu - stím, by - la bych bi - ta
možs do - ma zů - sta - ti, byl by po - ví - dal

*) aj - místo „až.“

vod ša - fá - ře, by - la bych bi - ta
ně - kdo ji - nej, byl by po - ví - dal

vod ša - fá - ře."
ně - kdo ji - nej.

POZN. Zpívali mi Václav Mácha a Štěpán Bouda v Lomnici nad Lužnicí.

10. Vstaňte vzhůru, pastuškové...

(Staročeská koleda.)

Mírně.

1. Vstaň - te vzhů - ru, pa - stu - ško - vé,
2. Ach, po - čkej - te, bra - tří mo - jí,
3. Přij - mi od nás ten - to dá - rek,
4. Měj se do - bře, mé dě - fá - tko,
5. Ny - ní, mo - jí, bra - tří mi - lí,

p

co tu no - vé - ho, sem po - spěš - te,
 co tu poč - ne - me? roz - mý - šlej - me,
 dí - tě ne - bes - ké, Tě pro - sí - me,
 noc již na - stá - vá, od - chá - zí - me,
 co jsme vi - dě - li vy - pra - vuj - me,

mp

ne - me - škej - te: vi - dí - m dí - tě v chlé - vě,
 u - va - žuj - me: po - spěš, Vá - vro, k stá - du,
 se kla - ní - me: by - chom věč - ně je - dli
 se lou - čí - me; vůl a o - sel mi - lé
 všem zvě - stuj - me: vi - dě - li jsme dí - tě,

mf

sl - zy vy - lí - vá, pan - na spo - lu plá - če,
 při - nes ko - zlát - ko, a ty ma - lý Jí - ro,
 v ne - bi Tvou ma - nu, vez - mi Ty nás k so - bě,
 dí - tě za - hří - vá, pan - na spo - lu plá - če,
 Bo - ha člo - vě - ka, ce - lý svět před ním na

dí - tě při - kry - vá; já ta - ky, ty ta - ky,
 vem ho - lou - bát - ko; já ta - ky, ty ta - ky,
 do Své - ho sta - nu; já ta - ky, ty ta - ky,
 dí - tě při - kry - vá; já ta - ky, ty ta - ky,
 ko - le - na kle - ká - já ta - ky, ty ta - ky!

sly - ším dí - tě pla - ka - ti, až se roz - lí - há,
 dá - me na - še be - rán - ky pro to dě - tát - ko,
 pro - sí - me Tě, vem ta - ky na - ši ro - di - nu,
 nech - me dí - tě vy - spa - ti, ať se pro - dří - má,
 Bu - diž od nás dí - tě - ti slá - va ve - li - ká,

sly - ším dí - tě pla - ka - ti až se roz - lí - há.
 dá - me na - še be - rán - ky pro to dě - tát - ko.
 pro - sí - me Tě, vem ta - ky na - ši ro - di - nu.
 nech - me dí - tě vy - spa - ti, ať se pro - dří - má.
 bu - diž od nás dí - tě - ti slá - va ve - li - ká!

POZN. Ze starých sušických koled, na které mne upozornil M. Wunš, stavitel varhán v Sušici. Při přednesu v kostele může prvních 8 taktů zpívat sbor, další 4 takty sólo I, pak 4 takty sólo II, dále 6 taktů sbor, poslední 4 takty sólo.

11. Náš pán nemůže...

Rozmarně. *mf* *p*

Náš pán ne-mů-že bej^{*)}sto-lič-ky do po-stýl-ky,

mf *p*

náš pán ne-mů-že bejsto-lič-ky na lů-že; na-še pa-ní při-sko-či-la, sto-lič-ku mu

při-str-či-la: lez, děd-ku, na-ho-ru, po-mů-žu ti za no-hu.

p *mf*

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a rhythmic accompaniment of chords and moving lines in both hands. Dynamics range from mezzo-forte (mf) to piano (p). The tempo/style is marked 'Rozmarně' (capriciously).

^{*)} bej — bez (viz poznámku o vysouvání sykavek, píseň č. 14 - I.)

POZN. Z mých starých zápisů. Zpíval mi Václav Mácha v Dunajicích, v novější době Kotr - Moravka ve Střítězi u Volyně.

12. Ančo, Ančo...

Velmi mírně.

p *mp*

An - čo, An - čo, má zla - tá
Nej - si, nej - si, jak si se

mp

An - či - čko, An - čo, An - čo, dí - tě mo - je;
dě - la - la, nej - si, nej - si, jak se dě - láš;

o málo živěji *ritard.* jako prve

da - las mi ky - ti - čku, da - las mi hu - bi - čku: nej - si,
fa - le - šný srd - ce máš, mar - ně to za - pí - ráš: je - dnou,

o málo živěji

nej - si je - dnou je - ště mo - je; da - las mi fa - le - šný
v tom se shle - dáš;

jako prve

ritard.

ky - ti - čku, da - las mi hu - bi - čku: nej - si,
srd - ce máš, mar - ně to za - pí - ráš: je - dnou,

p

nej - si je - ště mo - je.
je - dnou v tom se shle - dáš.

POZN. Zpíval před bezmála padesáti lety žák pražské reálky v Ječné ulici, Smutný, rodák odkudsi z Třeboňska, nyní již dávno zemřelý. Spolužák jeho Láďa Novák si ji od něho zapamatoval a mně ji zazpíval.

13. Už nejsem jenom sám. . .

Mírným pohybem.

mp

1. Už ne-jsem
2. Ly - chtář při -
3. Pan - tá - ta
4. An - dul - ko
5. Paň - má - ma

je - nom sám, na voj - nu jí - - ti mám,
šel zhur - ta, pan - tá - to - vi ří - - ká:
ho pro - sí, a - by se při - - mlu - - vil,
roz - mi - lá, jsi - li ty u - - při - - mná,
bě - že - la, ru - ka - ma lo - - mi - - la,

při - šel po - sel z kan - ce - lá - ře, vy - ři - zo - val od ly - chtá - ře,
e - xe - ku - ci do - sta - ne - te, je - sli sy - na ne - po - šle - te
že on je už sta - rý tů - ze, že už pra - co - vat ne - mů - že,
jdi a řek - ni pa - ni - má - mě, ať už sva - tý po - koj má - me,
mě - la o mě sta - rost tů - ze, hned - lin - ko ji - né - ho mu - že

že se do - sta - vět mám.
na kan - ce - lář zej - tra.
kdo by ho - spo - da - řil.
by mě vy - pla - ti - la. ¹⁾
za mě zver - bo - va - la. ²⁾

VYSVĚTLIVKY. [1.] Že se z vojny vyplácelo je jisto, nenalezl jsem však nikde ustanovení, které by všeobecně něco takového připouštělo. V Heinrichových „Gesetze für die k. k. Armee“ (Praha 1785) nalezl jsem nařízení z r. 1782, že za konskribovaného, vojenské služby schopného muže, jenž se chtěl věnovat stavu duchovnímu, musela příslušná řehole nebo diecéze zaplatit 200 fl. do odvodní kasy. Kdo byl již na vojně, neměl být na výkupné propuštěn (Heinrich, str. 115). V t. zv. židovském patentu ze 3. srpna 1797 stojí v odstavci 62 „pročež všichni strany rekrutování vydání předpisové i na židy se vztahovati mají, jakožto také všechna posavad strany peněžitého vykoupění od stavuňku na vojnu prošlá nařízení tuto pro Království České vejslovně se vyzdvihují.“ (Dříve židé nesměli být bráni na vojnu.) [2.] Mám za to, že snad nejčastější způsob vykupování z vojny byl ten, že rekrut postavil za sebe náhradníka a tomu zaplatil. Velmi často byl při tom asi ošizen zákon.

POZN. Zpíval mi v Mirochově Štěpán Hajna ze Žitče. Hajna zpíval mi více sloh, jenže tak popletených, že jsem jich nemohl použít.

14. Vesecký trávníčky...

(Svatební.)

Mírně. *p*

1. Ve - se - cký trá - vni - čky při do - li -
2. Ve - se - cký mlá - den ci je vás tu
3. Sám Pán - bůh po - ru - čil do - brým li -

ně, ro - ste tam tra - vi - čka, jen se vi - ne,
pár, ka - ždej ste, jak by vás vy - ma - lo - val,
dem, a - by ho kr - mi - li bí - lým chle - bem;

jen se vi - ne, jen se vá - lí, ve - se - cký
vši - cky ho - dný, vši - cky he - zký, a - le můj
bí - lým chle - bem, že - mli - čka - ma, já sem ho

ritard.
mlá - den - ce ka - ždej chvá - lí.
mlá - de - nec na - de vše - cky.
kr - mi - la hu - bi - čka - ma.

mp
ritard. *a tempo*

POZN. Zpívala mi Anna Blažková ve Vescích u Soběslavě.

15. Prší, prší, jen to pleská...

Mírně živě.

mp

Pr - ší, pr - ší, jen
Až bu - de mě - síc

to ple - ská, mně se za mou mi - lou stej - ská,
sví - ti - ti, hvě - zdy se bu - dou třpy - ti - ti,

ne - pu - du já za ní, do - kud je den bí - lý,
ten - krát pu - du k pan - ně, ce - stič - kou svou rov - ně,

ne - pu - du já za ní, do - kud je den bí - lý. Juch!
 ten - krát pu - du k pan - ně, ce - stič - kou svou rov - ně. Juch!

POZN. Zpíval mi Fr. Železný ve Zdíkově na Šumavě.

16. Dá-li Pánbůh zdraví...

Mírným pohybem.

Dá - li Pán - bůh zdra - ví, já se le - tos
 Dá - li Pán - bůh za rok, bu - du ko - lí -

vdám, do - sta - nu he - zké - ho mu - že, hu - bič - ku mu dám, dám, dám,
 bat, bu - du na tě, můj Je - nič - ku, bu - du na tě vzpo - mí - nat,

do-sta-nu he - zké-ho mu - že, hu-bič-ku mu dám.
bu-du na tě, můj Je-níč-ku, bu-du vzpo-mí - nat.

POZN. Zpívala mi Růžičková v domě měšťanosty Ph. Mag. Jos. Procházky v Týně nad Vltavou.

17. Nefoukej větríčku...

Mírně. *p*

1. Ne-fou-kej vě - tří - čku,
2. Spa-tři - la Pe - pí - čka,
3. Má - ti rá-no vsta - la,

ne-zbud Ka-če - ni - čku, o - na rá-da ti - še spí;
svý-ho mi-lo - vni - čka, jak on tam ti - še sto - jí;
Ka-čen-ku vo - la - la: „S kýms to v no-ci mlu - vi - la?“

věj vě-tří-čku zle-hou-nka, je to mo-je pa-nen-ka;
 pod pa-ždí má če-pi-čku, zdra-ví svou Ka-če-ni-čku:
 Ka-čen-ka za-pí-ra-la: „S ni-kým sem ne-mlu-vi-lal

ví-tr ztí-cha fou-ká, Ka-če-ni-čka kou-ká
 „Já jdu, mi-lá, k to-bě, při-jmi ty mě k so-bě,
 Mlu-vi-la sem s pe-ři-nou, ke-rá vi-sí na-de mnou,

mp
 zpo-stýl-ky do o-kén-ka.
 jen na ma-lou chvil-či-čku.“
 že ste ma-lou u-ši-lal!“

POZN. Zpívala mi Antonie Korálová na Staších.

18. Když se z jara zelenala...

Mírným pohybem.

The musical score is written in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady bass line and chords that support the melody. Dynamics include *p*, *mp*, *mf*, and *f*. The lyrics are in Czech and describe the spring landscape and the blossoming of Lenka.

p

Když se z ja - ra ze - le - na - la
Když pše - ni - čka vy - me - ta - la

p

trá - va na vr - ší - čku, na - še Len - ka ho - ní - va - la be - rán - ky kle -
na ko - pe - čku kla - sy, na - še Len - ka na - ří - ka - la, změ - ni - ly se

mp *mf* *p* *mp*

sí - čku; pod ja - vo - rem se - dá - va - la, s mlá - de - ne - čkem v lou - bí,
ča - sy; že - žul - ka už ne - ku - ka - la v hu - stém dou - bí ví - ce,

že-žul - ku tam slý - chá - va - la ku - kat vhu - stém dou - bí.
na - ší Len - ce z ja - ra zbled - ly čer - ve - ňou - čké lí - ce.

POZN. Zpíval mi v Protivíně Fr. Janoušek.

19. Eště si písničku zazpívám...

Mírně.

1. E - ště si pí - sni - čku za - zpí - vám,
2. A já sem mlá - de - nec svo - bo - dný,
3. Když sem já při - šel do há - je - čku,

ky - tku roz - ma - rý - ny vru - ce mám, ky - tku roz - ma - rý - ny,
kum - štů my - sli - vec - kých u - če - ný, do re - ví - ru pu - du,
spa - třil sem tam krás - nou srn - či - čku, o - na prud - ce bě - ží,

dvě rů - že čer - ve - ný, ky - tku roz - ma - rý - ny, dvě rů - že čer - ve - ný,
 služ - bu ko - nat bu - du, do re - ví - ru pu - du, služ - bu ko - nat bu - du,
 nic se ne - o - hlí - ží, o - na prud - ce bě - ží, nic se ne - o - hlí - ží,

ka - ra - fi - já - ty, le - van - du - le, žes by - la dí - tě mé.
 bu - du si pa - nen - ky na - mlou - vat, chvil - ku je mi - lo - vat.
 já jí dal srd - ci sil - nou rá - nu, sklo - ni - la svou hla - vu.

4. Poč - kal sem tam ma - lou chvil - či - ňku, u - vi - děl sem krá - snou
 5. Jsi - li ty, hr - dli - ňko, u - při - mná, bys mě kou - sek vy - pro -
 6. Až já se, hr - dli - ňko, o - že - ním, to už bu - du ji - nej,

hr - dli - čku, se - dí tam na bu - ku, vo - lá „cu - krů, cu - krů,“
vo - di - la, je - nom kjé - gr - hau - su, já dál jít ne - mů - žu,
do - bře vím: ne - bu - du zpí - va - ti, hol - ky mi - lo - va - ti,

se - dí tam na bu - ku, vo - lá „cu - krů, cu - krů,“ na mě, my - sli - ve - čka,
je - nom kjé - gr - hau - su, já dál jít ne - mů - žu, já ti tu ce - sti - čku
ne - bu - du zpí - va - ti, hol - ky mi - lo - va - ti, bu - du svou hr - dli - čku

se dí - vá, *mp* slad - ce se u - smí - vá.
za - pla - tím, jen až se na - vrá - tím.
ob - jí - mat, dě - ti svý ko - lí - bat.

POZN. Zpíval mi domažlický rodák, rada politické správy Jan Němec. Slova doplnil mi Fr. Herda v Ševětíně.

20. Ach, ty nešťastný Bonaparte...

(Po bitvě u Lipska r. 1813.)

Vážně, ale rázně.

mf

1. Ach, ty ne - šťa - stný Bo -
2. Vi - vat ze - mě - pán náš
3. Vi - vat slav - ný re - gi -

na - par - te, již vše - chno je pro - hrá - no, ta tvá ko - ru - na se
Fran - ti - šek i re - gi - men - ty slav - ný, vi - vant La - tú - ři¹⁾ a
ment Ray - ner,⁷⁾ Fron,⁸⁾ De - wo,⁹⁾ Gu - lay¹⁰⁾ řád - ný, vi - vant Reis - kreuz,¹¹⁾ Reis - blau¹²⁾

sní - ži - la, scep - trum^{*)} je roz - tr - há - no; kde je ště - stí, kde tvá
hu - lá - ni, O - rel - ly,²⁾ Ryš,³⁾ dra - gou - ni, vi - vant Ro - zen - berk,⁴⁾ Ho -
též k to - mu, Czach,¹³⁾ Fröh - lich,¹⁴⁾ gra - na - tý - ři; vi - vant sa - pé - ři, mi -

*) Sceptrum - žezlo

f

slá - va? ta u - va - dla ja - ko trá - va, již jsi na - šel ten svůj
 hen - col,⁵⁾ šva - li - še - ři, Kle - nau⁶⁾ při tom, vi - vant švar - ný na - ši
 né - ři, pi - ke - ný - ři, ka - no - ný - ři, vi - vant všech - ni věr - ný

mf

vel - ký cíl, už ne - bu - deš, čím jsi byl.
 hu - sa - ři, u - da - tný ky - ry - sa - ři.
 sol - dá - ti, handlan - gri¹⁵⁾i bun - dé - ři.¹⁶⁾

mf

4. Vi - vat slav - ná ar - ti - le - ri - e, slav - ný Frey - kor¹⁷⁾my - sliv - ci, vi - vant
 5. A ty pře - smu - tný Bo - na - par - te, z Kor - si - ky jsi zro - ze - ný, tam na

ta - ky slav - ný land - vé - ři, ko - man - dan - to - vé vše - cky; vi - vat
El - bě o - stro - vě kvar - týr máš pěk - ně při - pra - ve - ný. Jen po

Schwarzenberk¹⁸⁾ ge - ne - ral, A - le - xan - der všech Ru - sů pán, vi - vant
slá - vě, mo - ci tou - žil, dnem i no - cí lid - stvo sou - žil, pro - to

všichni věr - ný spo - jen - ci za ten - to vý - te - čný plán.¹⁹⁾
že chtěl mí - ti stá - le víc, na ko - nec ne - má teď nic.

Poznámku k této písni viz na příští straně.

VYSVĚTLIVKY k předešlé písni. [1] Latúři: český 4. švališerský pluk, majetník Max de Latour - Baillet, pol. zbrojmistr. [2] Orelly: haličský 3. švališer. pl., maj. Ondř. O'Reilly, gener. jezdeckva. [3] Ryš: moravský 6. drag. pl., maj. Jan hr. Riesch, gen. jezd. [4] Rozenberk: český 6. švališer. pl., maj. Fr. kn. Rosenberg - Orsini, podmaršálek. [5] Hohencol: český 2. švališer. pl. a český 8. kyrys. pl., maj. Fr. kn. Hohenzollern - Hechingen, gen. jezd. (*u 8. kyrys. pl. vystřídán 1813 Konstantinem, velkoknížetem ruským*). [6] Klenau: český 5. švališer. pl., maj. Jan hr. Klenau, podmaršálek. U Lipska velel 4. armád. sboru. [7] Rayner: pražský 11. pěš. pl., maj. arcivévoda Josef Rainer, pol. zbrojm. (*Z té doby asi píseň o rainerech „Teče voda, teče“*). [8] Fron: jindřichohradecký 54. pěš. pl., maj. Froon v. Kirchrath, pol. zbrojm. [9] Dewo: písecký 25. pěš. pl., maj. Thierry de Vaux, pol. zbrojm. [10] Gulay: královéhradecký 21. pěš. pl., maj. Alb. hr. Gyulai, podmaršál. Druhý Gyulai (*Ignác, pol. zbrojm., potom do r. 1829 vel. gen. v Čechách*) velel u Lipska 3. armád. sboru. [11] Reiskreuz: jičínský 18. pěš. pl., maj. Jindř. kn. Reuss-Greiz, pol. zbrojm. [12] Reisblau: mladoboleslavský 17. pěš. pl., maj. Jindř. kn. Reuss-Plauen, pol. zbrojm. [13] Czach: olomoucký 15. pěš. pl., maj. Ant. Zach, pol. zbrojm. [14] Fröhlich: kutnohorský 28. pěš. pl., maj. Mich. sv. p. Frehlich, pol. zbrojm. [15] Handlangři: K. k. Feldartillerie-Handlanger-Corps, štáb Vídeň. Pomocné mužstvo, zaměstnané při obsluze děl, vyjímaje nabíjení a střelení, které pomáhalo dělostřeleckému zbrojířskému mistru. [16] Bunděři: spojení panovníci? [17] Freykor-myslivci: Freiwillige Jäger, dobrovol. myslivci pruští, pěši i jezdci, složení z mládeže k vojen. službě nepovinné, která se na vyzvání prus. krále dobrovolně přihlásila a vlastním nákladem vyzbrojila a ošatila. [18] Karel kn. Schwarzenberg, maršál, vítěz nad Napoleonem. Zemřel 1820 a z kostela sv. Ignáce v Praze slavně pochován na Orlice. [19] Plán bitvy vypracoval Radecký, tehdy náčelník gener. štábu, spolu s gen. Langenauem a Schwarzenbergem. — Bitvy u Lipska zúčastnily se tedy snad všechny české pluky, z majetníků podle ordre de bataille jediný Klenau. Zajímavá jsou tehdejší pořadová čísla českých pěších pluků. — Materiál k vysvětlivkám shledal mi ve vojenském vědeckém ústavě, jehož jsem řádným členem, neúpornou a obětavou prací gener. tajemník pan št. kap. Kučera.

POZN. Zpíval mi Voldřich — písař (*obecní tajemník*) na Staších. Znal však jenom nepatrné zlomky textu, které marně se snažil vtěsnat pod výše uvedený nápěv. Zjistil jsem později, že slova ta patří k docela jiné písni napoleonské, kdysi velmi známé: „Byl jeden Bonapart v francouzské zemi vladařem, Napoleon jménem; měl velké bohatství, sedmero kurfiřtství, nechtěl s tím být spokojen, až pak přišel o své.“ Teprve po letech nalezl jsem v psaném zpěvníčku z r. 1816 slova, o nichž soudím, že přísluší k Voldřichovu nápěvu, raženému na marseillaisu, Ze třinácti sloh mohl jsem použít jenom pět. Originál se končí: „A ten, kdo tu píseň skládal Franc Kolečný se jmenoval, z Holic, to v věku mladém byl svého zraku zbaven.“

21. Už se černé vlásky...

(Svatební.)

Mírně. *p*

The musical score is written in 2/4 time. The vocal line (treble clef) begins with a rest, followed by a double bar line and a repeat sign. The piano accompaniment (grand staff) starts with a piano (*p*) dynamic. The lyrics are: 1. Už se čer - né, 2. Můj dra - hej ta -, 3. Má dra - há ma -, 4. Můj dra - hej bra -

vlá - - sky, už se za - plí - ta - jí, ze - le - ným vě -
 tí - - ček, ten po dvo - ře cho - dí, pro svo - ji ce -
 ti - - čka, ta v ko - mūr - ce se - dí, na svo - ji ce -
 tři - - ček, ten po dvo - ře cho - dí, ty vra - ný ko -

ne - - čekem už se po - krý - va - jí, ach, ou - vej,
 ru - - šku vzhů - ru ru - ce lo - mí, ach, ou - vej,
 ru - - šku slo - va ne - pro - mlu - ví, ach, ou - vej,
 ní - - čky do ko - čá - ru vo - dí, ach, ou - vej,

už se po - krý - va - jí.
 vzhů - ru ru - ce lo - mí.
 slo - va ne - pro - mlu - ví.
 do ko - čá - ru vo - dí.

p

5. Má dra - há se - stři - - čka u po - stýl - ky se - dí,
 6. Má dra - há ma - ti - - čko, pro - mluv - te slo - ví - čko,
 7. Ja - blí - čko když spad - - ne, stro - mek pře - ce sto - jí,

p

pro svo - ji se - stři - - čku pe - ři - ne - čky stro - jí,
 ne - o - pou - štěj - te mě ja - ko strom ja - blí - čko,
 ne - o - pou - štěj - te mě, ro - di - čo - vé mo - ji,

ach, ou - vej, pe - ři - ne - čky stro - jí.
 ach, ou - vej, ja - ko strom ja - blí - čko.
 ach, ou - vej, ro - di - čo - vé mo - ji.

POZN. Tuto píseň slyšel jsem při svatebním průvodu z Oubyslavě na Stachy. Svatebčané ji zpívali v pochodovém rytmu, bez průvodu, a muziky po nich každou slohu opakovaly. Erben má varianty s jinými nápěvy. Zpívali mi též A. Voldřichová - Smolnice v Michalově, na Stachovské rychtě a jiní. Na Klatovsku zpívají ženy tuto píseň v příbytku rodičů nevěsty, před nasedáním na vozy.

22. Na tejh račovskejch polích...

Mírně živě.

mp

Na tejh ra - čov - skejch po - lích

mp

pě - kná rů - že sto - jí, má zla - tá Mar - ján - ko, e - ště si da - le - ko,

mp

už mně srd - ce bo - lí. Ty si hol - ka ja - ko květ,

mf poč - kej na mě se - dum let! *mp* „Já ne - chci, ne - poč - kám,

já se tě ne - doč - kám, mně by o - mr - zel svět.

POZN. Zpívala mi Šarná v Račově u Zdíkova.

23. Nic není po tom světě...

(Stará šumavská pohřební.)

Mírně. *p*

1. Nic ne - ní
2. Nic krá - sa
3. Nic sí - la

mp

po tom svě - tě, nic! Co - ko - li vsvě - tě vi - dí - me,
 ne - zpo - mů - že, nic! Co dnes tu vo - ní, krás - né je,
 ne - zpo - mů - že, nic! Sta - čí jen ma - lá, zlá ne - moc,

mf poco rit.

vše - chno zas jed - nou po - mi - ne, stá - lé - ho ne - ní nic;
 to zí - tra vze - mi vše shni - je, puch zby - de ví - ce nic;
 pře - mů - že hned i vel - kou moc, tak sí - la při - jde v nic;

p a tempo

vši - chni mře - me, — vši - chni jde - me, — z to - ho svě - ta pryč;
 ne - boť krá - sa, — ja - ko ro - sa, — stej - ně při - jde pryč;
 mno - zí sil - ní, — v bo - ji pil - ní, — dá - vno jsou už pryč;

a jak jsme ze ze - mě, tak zas po - pel, ze - mě
 když smrt se - tře bar - vu, za - ne - chá jen lar - vu
 ce - lá je - jich sí - la, dá - vno v ze - mi shni - la,

bu - de - me, ji - né - ho nic.
 še - red - nou, ji - né - ho nic.
 prach jsou a ji - né - ho nic.

4. Nic ne - ní bo - hat - ství, pra - nic! Neb kdo co na svět při - ne - se,
 5. Nic ne - ní u - če - nost, pra - nic! Tak ne - ni žád - ný u - če - ný,
 6. Nic vzá - cnost ne - vá - ží, pra - nic! Smrt i na vzácnost nic ne - dbá,

mf poco rit.

to - lik zas z ně - ho od - ne - se, za - jis - tě ví - ce nic;
 by byl před smr - tí chrá - ně - ný, při - jde jak ji - ný v nic;
 u - ro - ze - ným par - don ne - dá, ne - še - tři pá - nů nic;

mf poco rit.

p a tempo

od - tud spě - chá, - vše - ho ne - chá, - byť měl se - be víc;
 u - če - né - ho - nad pro - sté - ho - smrt ne - vá - ží víc;
 ten má e - fekt, - ten zas de - fekt, - ten miň ten zas víc;

p a tempo

hle, tu slá - va ce - lá: tru - hla skrov - ná ma - lá,
 ne - boť spo - lu ma - jí kvar - týr v jed - né ze - mi,
 do jed - né pos - te - le smrt tu vše - chněm ste - le:

rit.

v ní je sám, ji - né - ho nic.
tam ne - mlu - ví žá - dný nic.
do ze - mě, ji - né - ho nic.

POZN. Podle přepisu starých pohřebních písní Marie Princové, kostelnice na Staších. Píseň buď ze 17. neb 18. věku - Kdybychom si všichni vzali upřímně k srdci memento ve slovech této písně obsažené, snad by po tom světě přece něco bylo.

24. Co pak ty mě, moje milá...

Rozmarně.

Co pak ty mě, mo - je mi - lá,
Ku - po - val sem po ve - sni - cích

ne - znáš, ne - znáš, ne - znáš? že sem já ten čer - ně - ti - ckej
ha - dry, ha - dry, ha - dry, mí - va - li mě pa - pí - r - ní - ci

ha - dlář, ha - dlář, ha - dlář? *) ku - po - val sem za še - stá - ček
rá - di, rá - di, rá - di; za - zpí - vej - me so - bě, ho - ši,

li - bru, li - bru, li - bru, kou - pil sem si na če - pi - čku
hej - sou, hej - sou, hej - sou, v Čer - ně - ti - cích ha - dr - ní - ci

vy - dru, vy - dru, vy - dru.
nej - sou, nej - sou, nej - sou.

*) hadlář - hadrář

POZN. Zpíval mi Jos. Vondříčka, rolník v Černěticích u Volyně, z rodu Ondříčků z nedalekých Zalezel, z něhož pocházela i moje matka, narozená v Černěticích r. 1826 v panském pivovaru, jako dcera sládky Jana Ondříčky. K Černěticím přínáleží osada Jihodol v roztomilém údolí, kde před mnoha lety bývala papírna, k níž se vztahují slova písně.

25. Počkej, počkej...

Sousedská.

p

Poč-kej, poč-kej, poč-kej,
„Po-věz, po-věz, po-věz,

The first system of the musical score for 'Sousedská.' It features a vocal line in treble clef and a piano accompaniment in grand staff (treble and bass clefs). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The piano part begins with a *p* dynamic. The vocal line starts with a rest, followed by a melodic phrase. The piano accompaniment provides harmonic support with chords and moving lines in both hands.

po-vím na tě, žes byl u nás na sa-lá - tě, poč-kej, poč-kej, poč-kej,
když chceš ří - kat, ne-bu-du si já na-ří - kat, po-věz, po-věz, po-věz,

The second system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics. The piano accompaniment continues with similar harmonic patterns. The dynamics remain consistent with the first system.

mf

po-vím na tě, že si na sa-lá-tě byl; na sa-lá - tě,
když chceš ří - kat, ne-bu-du já na-ří - kat; mo-je by - lo

The third system of the musical score. The vocal line concludes with the lyrics. The piano accompaniment also concludes. The dynamic marking *mf* is present at the beginning and end of the system.

na ze-le - ným, já to na tě vše-cko po - vím, poč-kej, počkej, poč-kej,
mi-lo-vá - ní, tvo-je bu - de li - to - vá - ní, po-věz, po-věz, po-věz,

po-vím na tě, že si na sa-lá - tě byl.
když chceš ří - kat, ne-bu-du já na-ří - kat."

POZN. Zpívala mi Alžběta Hrbková-Volejníčka v Kolenci u Třeboně. Podle ní je tohle „tajč.“

26. Konička sem dostal...

Mírným pohybem.

Ko - ní - čka sem do - stal
Ro - di - čo - vé sta - rý,

pěk-ně vra-né - ho, vy-sko-čil sem já si smut-ně na ně -
ne-plač-te pro mě, mod-lit-bič-kou rad - ši zpo-meň-te na

ho; ty fran-cou-ský hra-ni - ce, ty trá-pě - jí mé srd-ce,
mě, a - by mě Bůh za-cho-val, pad-nout by mě ne - ne - chal,

že já mu-sím o-pus-ti - ti sta-ré ro-di - če.
a-by mě v tom bo-jo-vá - ní vždy o-chra-ňo - val. *)

*) Píseň z francouzských válek v letech 1792 - 1809.

POZN. Zapsal jsem v Lutové u Chlumce, ale zpěváka nemám zaznamenaného.

27. Mitrovice, Mitrovice...

Vesele.

1. Mi - tro - vi - ce, Mi - tro - vi - ce,
2. Mi - tro - vi - ce, Mi - tro - vi - ce,

Mi - tro - vi - ce, slí - bi - la mně mo - je mi - lá i - tr - ni -
Mi - tro - vi - ce, sko - va - la mně mo - je mi - lá i - tr - ni -

ce; až pu - du do Mi - tro - vic, na - jím se tam i - tr - nic;
ce; a když sem šel z Mi - tro - vic, měl sem fi - lec i - tr - nic;

à tempo
mp

Mi - tro - vi - ce, Mi - tro - vi - ce, Mi - tro - vi - ce.
Mi - tro - vi - ce, Mi - tro - vi - ce, Mi - tro - vi - ce.

à tempo
mp *mf*

Volněji, smutně.

p *mp* *p* *mp*

3. Mi - tro - vi - ce, Mi - tro - vi - ce, Mi - tro - vi - ce, zra - di - la mě mo - je mi - lá,

p *mp* *p* *mp*

mp *poco rit.* *mp*

ne - věr - ni - ce; ne - pu - du do Mi - tro - vic, už bych tam ne - do - stal nic;

poco rit. *mp*

p *a tempo* *mp*

Mi - tro - vi - ce, Mi - tro - vi - ce, Mi - tro - vi - ce.

a tempo

mp *mf*

The musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a single staff with a treble clef, starting with a dynamic of *p* and a tempo marking of *a tempo*. The piano accompaniment is in two staves (treble and bass clefs) with a dynamic of *mp* and a tempo marking of *a tempo*. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. The piece concludes with a fermata over the final note.

POZN. Ze Spáleného Pořčí. Zpíval mi Em. Veil.

28. Neber si, má milá, do srdce...

Mírným pohybem.

p

1. Ne - ber si, má mi - lá,
2. Když já rá - no vstá - vám
3. Co máš dát, má mi - lá,

mp *p*

mp *mf*

do srd - ce, že já mám chu - dob - ný ro - di - če;
z po - ste - le, smu - tně se roz - hli - žím kol se - be;
do - kto - ru, rač to dej kně - zi a kan - to - ru;

The musical score is in 3/4 time with a key signature of two flats. It features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line begins with a dynamic of *p* and includes three verses of lyrics. The piano accompaniment starts with a dynamic of *mp* and includes a section with a dynamic of *mf*. The piece ends with a fermata over the final note.

na ko - ní - čka sed - nu, do bo - je po - je - du přes ty fran - cou - ský
 žá - dný po - tě - še - ní, jen sa - mý sou - že - ní, pa - laš můj vi - sí
 ach, ty mně bu - dou hrát, trou - bit a bu - bno - vat, až mě po - ne - sou

hra - ni - ce. *) 4. Až mě kto - mu hro - bu
 na stě - ně. 5. Už mě do ko - mo - ry
 ke hro - bu.

při - ne - sou, po - kro - pě - jí mě tam tou ro - sou,
 dá - va - jí, mě ta - dy smut - né - ho ne - cha - jí,

tou, kte - rou Kri - stus Pán byl jest po - kro - pen sám, te - hdy
vši - chni pryč o - de - jdou, pro mě pla - kat bu - dou, ou - vej,

po - hřbím já ža - lost - svou.
mě ta - dy ne - cha - jí.

*) Opět píseň z francouzských válek.

POZN. Zapsal jsem někde cestou z Třeboně do Lomnice, tuším že v Lužnici (vystoupiv na chvíli z kočáru), zpěváka nemám však poznamenaného. Zdá se, že mezi 2. a 3. slohou chybí souvislost.

29. Přišel k nám kočí...

Sousedská.

1. Při - šel k nám ko - čí,
2. Lí - hám na pů - dě,
3. O dvou ho - di - nách,

měl mo - drý o - či, on se mě vy - ptá - val,
v sa - mejch pe - ři - nách, příd ty k nám, Pe - pí - čku,
až bu - de svi - tat, až bu - dou vla - štov - ky

kde lí - hám v no - ci, on se mě vy - ptá - val,
o dvou ho - di - nách, příd ty k nám, Pe - pí - čku,
v po - vě - tři lí - tat, až bu - dou vla - štov - ky

kde lí - hám v no - ci.
o dvou ho - di - nách.
v po - vě - tři lí - tat.

POZN. Zpívala mi stará Slámová v Oubyslavi a jiní.

30. To je pec...

(Svatební: Vočepák.)

Mírně živě.

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady eighth-note bass line and chords in the right hand. Dynamics include *mf*, *mp*, and *p*. The lyrics are in Czech and describe a wedding cake.

mf
To je pec, to je pec,

mp *mf* *mp*
pe-če pěk-ně vo-če-pá-ky, to je pec, to je pec, pe-če pěk-ně

mp
vo-če-pec, pe-če pěk-ně vo-če-pá-ky, do-sta-ne-te ta-ky ná-ký.

mf To je pec, to je pec, *mp* pe - če pě - kně vo - če - pá - ky,

mf to je pec, to je pec, pe - če pě - kně vo - če - pec. *)

mf *f*

*) Vočepák, očepák — od čepení, očepení — velký svatební koláč. (*V Jungmannově slovníku toho slova není. Kott má nevystižný výklad.*) V Budčicích u Sušice a v okolí pekli (*jak mi vyprávěla pí. řed. Rubešová*) vočepáky ze tří vrstev těsta, proložených tvarohem a povidly, na vrchu s mákem a různými ozdobami z jemného těsta, jako: preclíčky, ptáčky, brýlemi atd. Takový vočepák byl vysoký jako bábovka a v průměru měl aspoň 20 coulů (*asi 60 cm.*) Vočepák pekli v domě nevěstině ještě s jinými menšími koláči, jimž říkali „zváče“ (*komu takový koláč byl poslán, byl pokládán za pozvaného*) i s malými koláčky, jež zvali „drobnosti“. Den před svatbou byl donesen vočepák do domu ženichova. Po svatebním obědě šlo se do hospody, kde si nevěsta zatančila ještě několikrát pod zeleným věnečkem a pak ji odvedly ženy, zůstavivše všechny muže v hospodě, k čepení do domu ženichova, kde se vočepák skvěl už na stole rozkrájený. Po čepení každá z přítomných žen dostala kus vočepáku jako výslužku. Vočepák se tedy pekli výhradně pro čepení. — Před padesáti lety přišel se do Budčic mládenec a jako přespolní měl za povinnost dodat vočepák on a ne nevěsta. Přivezl jej ze své rodné obce, ale nějak se mu nepovedl. Zpívala se potom posměšná písnička: „Do Budčic nepudeme vícekrát, dali nám tam bramborovej vočepák.“

POZN. Zpíval mi Kotr-Moravka ve Střítězi u Volyně.

31. Vesele kohoutek kokrhá . . .

(Ukolébavka.)

Mírně živým pohybem.

The musical score is arranged in three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 3/4. The tempo/mood is 'Mírně živým pohybem.' (Moderately lively movement).

System 1: The vocal line begins with a rest for four measures, then enters with the lyrics 'Ve-se-le ko-hou-tek' on a dotted quarter note. The piano accompaniment starts with a *mp* dynamic, featuring a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The vocal line is marked *p*.

System 2: The vocal line continues with 'ko-kr-há na dvo-re-čku, na dvo-re-čku, že má-me'. The piano accompaniment continues with a similar rhythmic pattern, marked *mp*. The vocal line is marked *p* for the first two phrases and *mp* for the final phrase.

System 3: The vocal line concludes with 'he-zoun-kou hol-či-čku, v tom na-šem do-me-čku.' The piano accompaniment concludes with a final chord. The vocal line is marked *p*.

mp
Bou-be-la - tá, ba - cu - la - tá, ha - jin - kej Ma - řen - ko

mp

p
mo - dro - o - ká! Ve - se - le ko - hou - tek ko - kr - há

p *mf*

p *mf*
na dvo - re - čku, na dvo - re - čku, že má - me he - zoun - kou

hol - či - čku, v tom na - šem do - me - čku!

p

POZN. Zpívala mi na Staších Filomena Voldřichová, žijící nyní v San Francisku, sestra Antonie Korálové. Tuto ukolébavku jim zpívala matka, když je kladla ke spánku. Slova jsou patrně domácí improvisací.

32. Oči černé...

Mírně.

O - či čer - né, vy jste ne-věr - né,
Vhro-beč-ku spát, svě-tu sbo-hem dát,

vy jste o-trá - vi - ly ště-stí mé ce - lé, ta mla-dost má
to je mo-je přá - ní, teď a na po - řád, čer - né o - či,

už mi u-prch - la, ja-ko zrá-na ta hvě-zdička za - pad - la.
po mě se to - či, už mně svi-tit ne-bu-de-te do mé no - ci.

p *mp* *mp*

p *p* *mp* *mp*

mp

p

POZN. Ze Spáleného Poříčí, rodného kraje mého otce. Zpíval mi Em. Veil.

33. Sluníčko zašlo...

(Ukolébavka.)

Velmi mírně a jemně.

1. Slu - ní - čko za - šlo, pú - jde - me
 2. Mo - je mi - len - ka Ma - ri - a
 3. Kde ty pře - bý - váš, s Je - ží - šem

spá - ti, mu - sí - me Ma - tič - ce
 Pan - na, když bu - du v no - ci spát
 Pá - nem, dej nám se tam do - stat

do - brou noc dá - ti.
bud' má o - chra - na.
Ma - ri - a! A - men! *)

*) Píseň ta zpívala se při starobylé „letní“ pobožnosti, jež zanikla teprve asi před 25 lety. Letní pobožnost se konala denně ve všech osadách Stachovské rychty, od máje do žní. Po večerním klekání sešel se lid u kříže nebo kapličky a modlil se růženec a litanie za „zemskou“ úrodu. Pak se zpívaly písně „Sluníčko zašlo“, „Zdrávas královno“ a „Odpočiňte v pokoji“. Na Staších samých konala se tato pobožnost ve hřbitovním kostelíčku. Třeba podotknouti, že za staradávna byl lid šumavský velice zbožný. Nikdo by byl nezaklel. I v největším rozčilení zmohl se jen na nějaké to „salamente“, „hakvalente“ a pod.

POZN. Zpívala mi Antonie Korálová na Staších.

34. Vždycky lidé mluví...

Mírným pohybem.

1. Vždy - cky li - dé mlu - ví, že ne - jsem po - cti - vá,
2. Mluv - te li - dé je - nom, mluv - te, co je pra - vda,
3. Ze vsi ne - u - te - ču, vy - hnat já se ne - dám,
4. Jest - li ho tam pu - stím, tak se hned po - dí - vám,

má hla - vi - čka kve - te ja - - ko roz - ma - rý - na;
 ať z těch va - šich ře - ōí ne - - ní vel - ká han - ba;
 zdej - - šim mlá - den - cům to k vů - - li ne - u - dě - lám;
 sto - - jí - li on za to, že mu o - te - ví - rám;

vždy - - cky li - dé mlu - ví, že mi tvá - ře bled - nou,
 jest - - li sem chu - dob - ná, chu - - dob - ný - ho ro - du,
 jest - - li sem chu - dob - ná, chu - - dob - ný ma - ti - čky,
 ne - - sto - jí - li za to, z čer - - stva se o - to - čím,

já mám tvá - ři - ōku jak rů - ži čer - ve - nou.
 k vů - - li zdej - šim ho - chům ze vsi ne - pu - du.
 lec - - ko - ho ne - pu - stím do svý svět - ni - čky.
 ve - - mu ho za ru - ku, ven ho vy - str - čím.

35. a) Nic se mně nedivte...

(Svatební.)

Živě.

mp

Droužka: Nic se mně ne-div-te, že sem ve-

poco rit. *a tempo*

mf *p*

mp

se-lá, dyť já sem přec e-ště hol-ka slo-bo-dná; je-sli se

pro-vdám, bí-ti se ne-dám, já si svý-ho mu-že pě-kně vo-

se-dlám: hůl na něj ve-mu, hři-bet mu zme-lu, však já ho

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a single treble clef with a key signature of one sharp (F#). The lyrics are: "se-dlám: hůl na něj ve-mu, hři-bet mu zme-lu, však já ho". The piano accompaniment is written in a grand staff (treble and bass clefs) with the same key signature. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some rests and dynamic markings like accents.

na - u - čím po-slou-chat že - nu; hr-nec po - pa-dnu, ho-dím na

The second system of the musical score continues the vocal line and piano accompaniment. The lyrics are: "na - u - čím po-slou-chat že - nu; hr-nec po - pa-dnu, ho-dím na". The musical notation includes various rhythmic values and dynamic markings, maintaining the G major key signature.

hla-vu, však já ho ná - u - čím po-slou-chat že - nu!

The third system of the musical score concludes the vocal line and piano accompaniment. The lyrics are: "hla-vu, však já ho ná - u - čím po-slou-chat že - nu!". The piano accompaniment ends with a dynamic marking of *mf* and a tempo marking of *poco rit.* (poco ritardando).

- b) Poslyšte, mládenci...
 c) Tej mladej v hospodě...
 d) Kamkoliv přídeme...

mp

mp

p

Děvčata: Po-slyš - te, mlá-den - ci, co bu-dem zpí-vat, ha - nit vás ne - bu-dem,
 Ženy: Tej mla-dej vho-spo-dě hra-jou na du-dy, na sta-rou škle-bí muž
 Báby: Kam-ko - liv při - de - me, všu-dy nás zná-te, my od vás přij-me - me

radš vy - chva - lo - vat, neb to ka - ždý ví, že my ne - jsme zlý,
 za kam - ny zu - by, nic jí ne - pře - je, všech - no se - be - re,
 vše, co nám dá - te, ať je to pi - vo, ne - bo ko - řal - ka,

mf

poco rit.

že my jsme žád - ný - mu ne - u - blí - ži - ly.
 když ne - má na ta - bák, tak se sní pe - re.
 o - na nám šma - ku - je do - brá ro - sol - ka.

POZN. Zpívali mi u Slámů v Oubyslavi. Mám také od odb. učitele Maříka ve Zdíkově.

36. Ty musíš, má milá...

Mírným pohybem.

p

1. Ty mu-síš, má mi-lá,
2. Co bych já, můj mi-lý,
3. Kaž-dý den z ve-če-ra,
4. Za ho-ry, za do-ly,

ně-co na mě vě-dět, ty mu-síš, má mi-lá, ně-co na mě
na te-be vě-dě-la, co bych já, můj mi-lý, na te-be vě-
než slu-ní-čko za-šlo, kaž-dý den zve-če-ra, než slu-ní-čko
za ty čer-né le-sy, za ho-ry, za do-ly, za ty čer-né

vě-dět, že tvé čer-né o-či, že tvé čer-né o-či
dě-la? že jsi knám cho-dí-val, se mnou se vo-dí-val
za-šlo, za ho-ry a do-ly, za ho-ry a do-ly,
le-sy, kam jste se po-dě-ly, kam jste se po-dě-ly

f

ne-chtí na mě hle-dět, že tvé čer-né o - či, že tvé
kaž-dý den z ve - če - ra, že jsi knám cho-dí - val, se mnou
za to čer - né mrač-no, za ho - ry a do - ly, za ho -
mo-je mla-dé ča - sy, kam jste se po-dě - ly, kam jste

čer-né o - či ne-chtí na mě hle-dět.
se vo-dí - val, kaž-dý den z ve - če - ra.
ry a do - ly, za to čer - né mrač-no.
se po-dě - ly, mo-je mla-dé ča - sy.

mp

p

5. Mo-je mla - dé ča-sy ne-u-ži - ly krá - sy, mo-je mla -
6. Má mla-dost, má mladost, jak jsem tě pro - mar-níl, má mla-dost,
7. Je-ště se ten ká-men ve vo-dě o - brá-tí, je - ště se

p

dé ča - sy ne - u - ži - ly krá - sy, mo - je mla - dá lé - ta na voj -
 má mladost, jak jsem tě pro - mar - nil, ja - ko by ten ká - men, ja - ko
 ten ká - men ve vo - dě o - brá - tí, a - le mo - je mla - dost, a - le

ně od - kvet - la, ne - u - ži - la svě - ta, mo - je mla - dá lé - ta
 by ten ká - men, do vo - dy za - ho - dil, ja - ko by ten ká - men,
 mo - je mla - dost, ta se ne - na - vrá - tí, a - le mo - je mla - dost,

na voj - ně od - kvet - la, ne - u - ži - la svě - ta.
 ja - ko by ten ká - men do vo - dy za - ho - dil.
 a - le mo - je mla - dost, ta se ne - na - vrá - tí.

POZN. Zpíval mi v Protivíně Jan Founě. Také na Šumavě se píseň ta zpívá, dokonce ze Slezska dostal jsem podobná slova, avšak s jiným nápěvem. V Praze slyšel jsem ji zpívat vojáky na pochodu. Slova činí na mne do jisté míry dojem umělosti. V Protivíně mne však ujišťovali, že to je píseň stará, která po válce znovu oživila. Že nejde o píseň novodobou o tom svědčí pátá sloha. Dnes nikomu mladá léta na vojně neodkvetou.

37. Měl sem holku...

Mírně živě.

mp

Měl sem hol-ku, hez-kou hol-ku,
Je - stli si to, má pa-nen-ko,

rá - da mě mě - la, což jest by - lo po ní, když in - ěi chtě -
do hla - vy ve - mu, po - je - du do Pra-hy, dám se na voj -

la, kdy semž při - šel za ní mě - la tam ga - lá - ny,
nu, tam do - sta - nu ko - ně, pěk - ný se - dla na ně

já sem se jí nesměl zeptat, co tam dě-la - jí.
 ka-ra - bi-nu, pár pi-sto-lí, ša-vli po stra - ně.

POZN. Zpívala mi Marie Princová, bývalá kostelnice na Staších.

38. U tý naší studánky...

Mírným pohybem.

1. U tý na - ší
 2. Vy - šel z le - sa
 3. U - teč, děv - če
 4. Ov - ce se ti

stu - dán - ky pá - sla mo - je nej - mi - lej - ší,
 mlá - de - nec, v ze - le - ný svý ka - mi - zol - ce,
 roz - mi - lé, než tě my - slí - vec u - chvá - tí,
 roz - běh - nou, be - rán - ci se za - tou - la - jí,

mo - je ze všech nej - krá - sněj - ší, ov - ce, be - rán -
 to - čí se po ka - ždý hol - ce ja - ko kra - hu -
 po - zdě bu - deš li - to - va - ti, děv - če zpo - zdi -
 na - vždy ta - dy za - ne - cha - jí te - be zou - fa -

ky, mo - je ze všech nej - krá - sněj - ší
 lec, to - čí se po ka - ždý hol - ce
 lé, po - zdě bu - deš li - to - va - ti,
 lou, na - vždy ta - dy za - ne - cha - jí

pá - sla be - rán - ky.
 ja - ko kra - hu - lec.
 děv - če zpo - zdi - lé.
 te - be zou - fa - lou.

POZN. Ze Spáleného Poříčí. Zpíval mi Em. Veil.

39. Za naší stodolou...

Rozmarně.

mp

Za na - ší sto - do - lou
Hně - vej se, můj mi - lej,

mf

p

dlou - hý po - le, o - no ho vo - ra - lo mý pa - cho -
jen se hně - vej, ne - mluv na mě tře - ba ce - lej tej -

mf

le, a já sem mu da - la po - zdra - ve - ní,
den: fěr - tou - šek na ru - by bu - du no - sit,

mf

mp

The musical score is written in G major (one sharp) and 3/4 time. It consists of three systems. The first system begins with a vocal line and piano accompaniment. The piano part starts with a *mf* dynamic and features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The vocal line enters with a *mp* dynamic. The second system continues the vocal line and piano accompaniment. The piano part has a *p* dynamic. The third system concludes the piece with a *mf* dynamic for the vocal line and a *mp* dynamic for the piano accompaniment. The piano part features a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand.

ne-po - dě - ko - va - lo po - tě - še - ní.
však ty mě, můj mi - lej, bu - deš pro - sit.

POZN. Zpívala mi Alžběta Hrbková - Volejnička v Kolenci. Na stejný nápěv zpívá se též: „Okolo Kolence teče voda, napí se můj milej, ta je dobrá. Já sem se jí napil, já už mám dost, a já ti děkuju, za tvou věrnost.“

40. Svatý Vojtěch na vršíčku...

Zvolna.

Sva - tý Voj - těch -
Počkám na - tě, -

na vr - ší - čku, sva - tá Má - ři - v do - li - ně,
můj Pe - pí - čku, v Mar - co - vi - cích - na mo - stě,

p
 po-čkej na mě, má pa-nen-ko, po-čkej na mě má pa-nen-ko, až já pů-jdu
 až nám za rok roz-ma-rýn-ka, až nám za rok roz-ma-rýn-ka na ve-sel-ku

p

z Vo-ly - ně, až já pů - jdu z Vo - ly - ně.
 do - ro - ste, na ve - sel - ku do - ro - ste.

POZN. Píseň tato vznikla asi před čtyřiceti lety při jakémsi výletě, improvisaci tří mladých lidí, mezi nimiž byl i pozdější historik a archivář jindřichohradecký vdp. Fr. Teplý, žijící nyní na odpočinku v Malenických u Volyně. Mám to z jeho vlastních úst. Slova písně mám od něho, nápěv od volyňského duchodního, p. Brauna, jenž mi byl na mých cestách po volyňském okrese vytrvalým průvodcem. — Ad. Heyduk má podobný začátek ve svých „Zpěvech pošumavského dudáka“. — Osada Sv. Vojtěch, jinak také Lštění (*před dávnými lety působiště mého prastrýce říd. učitele Rybičky*), leží vysoko nad Vimperkem. Pod Lštěním je osada Sv. Máří.

41. Těší mě...

Mírně živě.

p

Tě - ší mě, tě - ší mě,
Do - sta - nu pě - kné - ho

mp

p

tě - ší mě, že sem se já do - stal na ko - ně;
ko - ní - čka, pě - kná vo - ce - lo - vá ša - vli - čka,

tě - ší mě, tě - ší, že ne - jsem pě - ší, že se bu -
caňk, se - dlo, pa - laš, ta - ky pa - tron - taš, na ně - ho,

The musical score is written in 3/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of three systems of vocal and piano accompaniment. The first system begins with a vocal line and piano accompaniment. The second system continues the vocal line and piano accompaniment. The third system concludes the piece with a final vocal line and piano accompaniment. Dynamics include *p* (piano) and *mp* (mezzo-piano). The piano part features a steady accompaniment with some melodic lines in the right hand.

du vo - zit na voj - ně.
na mé - ho ko - ní - čka.

mp

POZN. Zpíval mi Jos. Holický ve Stříbřeci. Na stejný nápěv zpívá se též: „Hezká se, má milá, hezká zdáš, budeš-li tak hezká, až se vdáš?“

42. Jen jednou v neděli...

Zvolna. *p*

1. Jen je - dnou v ne - dě - li,
2. Vě - tří - ček li - bě vál,
3. Ne - směj se, Pe - pí - čku,

p

p

o něco živěji

jen je - dnou v ne - dě - li Pe - pí - ček s Mar - ján - kou,
vě - tří - ček li - bě vál, Mar - ján - ka pla - ka - la,
ne - směj se Pe - pí - čku, ty si mě o - ši - dil,

poco rit. *zvolna*

Pe - pí - ček s Mar - ján - kou v za - hrád - ce se - dě -
 Mar - ján - ka pla - ka - la, Pe - pí - ček jen se
 ty si mě o - ši - dil za ma - lou chvil - či -

o něco živěji

li, Pe - pí - ček s Mar - ján - kou, Pe - pí - ček
 smál, Mar - ján - ka pla - ka - la, Mar - ján - ka
 čku, ty si mě o - ši - dil, ty si mě

poco rit. *zvolna*

s Mar - ján - kou v za - hrád - ce se - dě - li.
 pla - ka - la, Pe - pí - ček jen se smál.
 o - ši - dil za ma lou chvil - či - čku.

POZN. Zpíval mi Jan Founě v Protivíně. Píseň prý je ze Žďáru u Protivína.

43. Sil sem v hájku konvalinku...

Mírně živě. *mf*

1. Sil sem v háj - ku kon - va - lin - ku, já ji tr - hat
 2. Kde sem za - sil kon - va - lin - ku, vy - rost - ly mně
 3. Co sem já se pro nic za nic, je - nom pro ní

mf

ne - bu - du, za mou mi - lou cho - dí ji - nej, víc už ji mít
 ku - ka - čky, kdy - bych cho - dil za Na - nyn - kou, mě - la by dva
 na - cho - dil, pro ni byl bych šel kraj svě - ta, ži - vot byl bych

mf

ne - bu - du.
 mi - lá - čky.
 na - sa - dil.) Proč ta vo - da vska - li - nách hu - čí?

mp *mf* *p*

Vždyť on ji te - pr - ve mi - lo - vat u - čí. A - le jak? Jen tak tak!

p *mf* *p*

mf *p* *mf*

A - le jak? Jen tak tak! Vždyť on ji te - pr - ve mi - lo - vat u - čí.

mf *p* *mf* *mp* *mf*

mf

4. Ne - bu - du se pro ni rmou - tit, dám si klo - bouk
5. Ne - strh - nu si pro ni hla - vu, ro - zum - ný si

mf

mf

na stra-nu, za je-dnu fa - leš-nou pan-nu ko - pu věr-ných do - sta - nu. }
 ne - zou - fá, Pán-bůh ni - kdy ne - o - pus - tí to - ho, kte - rý vněj dou - fá. }

mf *mp*

Proč ta vo - da v ska - li - nách hu - či? Vždyť on ji

mf *p* *mf*

te - pr - ve mi - lo - vat u - či! A - le jak? Jen tak tak! A - le jak?

p *mf*

Jen tak tak! Vždyť on ji te - pr - ve mi - lo - vat u - ů!

p *mf* *mf*

*) Kukačka - sběhovce (*orchis morio*, *Knabenkraut*), rostlina spadající do rodu orchidejí; na Šumavě roste po řídku, na lukách a stráních; kvete modře, ale prý též bíle a růžově.
POZN. Zpívala mi Voldřichová - Smolnice v Michalově na Šumavě. Nalezl jsem také v psaném zpěvníku z r. 1830.

44. Před klásterem bílý kámen...

Mírně živě. Zvolna.

p

Před klá - šte - rem
„V klá - šte - ře mě

mf *f* *mf* *mf*

bí - lý ká - men, se - dí tam An - či - čka na něm, vo - lá „chlap - ci, poj - te sem,
nic ne - tě - ší, mlá - den - ci jsou mně mi - lej - ší: a já rá - da tan - cu - ju,

p *mf*

já už vklá - šte - ře ne - jsem, vo - lá „chlap-ci, poj - te sem,
he - zký ho - chy mi - lu - ju, a já rá - da tan - cu - ju,

p *mf*

já už vklá - šte - ře ne - jsem.
he - zký ho - chy mi - lu - ju.

POZN. Od Domažlic. Mám od řid. O. Švejnara a Jos. Pelnáře. U Erbena slovní variant.

45. Řejtej mi, řejtej...

(Svatební.)

Mírným pohybem.

p *mp*

1. Řej - tej mi, řej - tej,
2. Hned se tě - ši - la,
3. Kdyj sem já pro tě,
4. Já mám pro te - be

můj ko - - ni vra - ný, tou ce - stou bě - ží - - cí,
jak u - - sly - še - la vra - né - ho ko - ně hlas,
můj znej - mi - lej - ší, vše - cko o - pu - sti - - la,
u svý ma - ti - čky po - ko - jí - ček bí - - lý,

ať se po - tě - ší, má znej - mi - lej - ší, v ko - mūr - ce pla - čí - cí,
a po - chvá - li - la to Pá - na Bo - ha, že bu - de dnes u nás,
co ty máš pro mě u svý ma - ti - čky, bych se po - tě - ší - la,
tam bu - dem bý - vat a se mi - lo - vat, ja - ko dvě hr - dli - čky,

v ko - mūr - ce pla - čí - - cí.
že bu - de dnes u nás.
bych se po - tě - ší - - la?
ja - ko dvě hr - dli - - čky.

POZN. Zpíval mi Frant. Suchan - Karas v Bečicích u Týna nad Vltavou. Na týž nápěv zpívá se „Honzíčku hezký, kdes pás koníčky?“ Mám též od učitele O. Rödla v Týně. U Erbena slovní variant.

46. Stojí hruška...

Mírným pohybem.

p

1. Sto - jí hru - ška v pě - kném ši - rém
2. Piš - te psa - ní mé - mu po - tě -
3. „Můj Pe - - pí - čku, do - bře si u -

po - li, pod ní sto - jí pě - kný vra - ný kůň;
še - ní, piš - te psa - ní, smut - nou no - vi - nu:
dě - lal, že si mně můj vě - ne - ček ne - vzal;

můj ko - ní - ček se le - ká, vi - dí Tu - rka*) z da - le - ka, že ho za -
že se že - nit ne - bu - du, že já mu - sím na voj - nu, že mu - sím
ty by si byl od - je - chal, mě bys tu byl za - ne - chal, ne - byl bys

bí - je, ne - bo po - se - ká.
slou - žit cí - sa - ři pá - nu.
cho - val, a - ni ko - lí - bal!

*) Píseň buď 1.) z let 1716—18, kdy za Karla VI., posledního mužského potomka habsburského, vznikla válka s Turky pro jejich útok na území řecké, náležející Benátčanům; skončil ji rychle Evžen Savojský strašlivými porážkami Turků u Temešváru a Bělehradu; 2.) anebo z let 1737—39, kdy se rovněž Karel VI. zapředl ve spolku s Ruskem do války s Turky, jež pro Rakousko nešťastně skončila a připravila je téměř o všechny zisky v předešlé válce dobyté; 3.) anebo z let 1788—91, kdy Josef II. ve spolku s Kateřinou, císařovnou ruskou, začal s Tureckem válku, jejíž konce se však již nedožil; zemřel 1790 a mír s Turky uzavřel jeho bratr Leopold II. r. 1791; 4.) konečně je i možno, že to je píseň z let 1689—97, kdy Rakousko vedle války s Francouzi bylo zapleteno i do války s Turky.

POZN. Zpíval mi Matěj Příbyl v Nové Hlině u Třeboně. Píseň byla delší, ale Příbyl znal už jen trosky dalších sloh.

47. Ty Krejčovy vokna ...

(Svatební.)

Mírně živým pohybem.

1. Ty Krej - čo - vy vo - kna,
2. Už vo - la - jí po - řád,
3. Mu - zi - ky, mu - zi - ky,
4. My sme ji tě - ši - li,

mf

ty ma - jí zla - tý skla, pan - tí - ky stří - br - ný,
 a - bych bra - la ka - bát, ko - ně za - pra - ha - jí,
 vy smut - ně hra - je - te, vy smut - ně hra - je - te,
 dyž u má - my by - la, ža - lost - ně pla - ka - la,

mf

ce - lý po - zla - ce - ný, ke - rak bych vo - tád
 vra - ta vo - tví - ra - jí, že po - je - dem vo -
 An - ěku roz - plá - če - te, proč ji ne - tě - ší -
 dyž se o - blé - ka - la, dyž vě - ne - ček vi -

mf

šla, pan - tí - ky stří - br - ný, ce - lý po -
 tád, ko - ně za - pra - ha - jí, vra - ta vo -
 te, vy smut - ně hra - je - te, An - ěku roz -
 la, ža - lost - ně pla - ka - la, dyž se o -

mf

mf

zla - ce - ný, ke - rak bych vo - tád šla?
 tví - ra - jí, že po - je - dem vo - tád.
 plá - če - te, proč ji ne - tě - ší - te.
 blé - ka - la, dyž vě - ne - ček vi - la.

mf

POZN. Zpívala mi Anna Blažková ve Vescích a jiní. Zpívá se při loučení nevěsty s rodiči. Slova jsou snad neuplná.

48. Minula noční hodina...

(Ranní píseň.)

Mírně. *p* *mp*

1. Mi - nu - la no - ční ho - di - na,
 2. Te - be my, Ot - če, pro - sí - me,
 3. Na lá - sku Tvou spo - lé - há - me,

p *mp*

po - kle - kněm na ko - le - - na, ve jmé - nu Ot - ce i
 říd' nás Ty sva - tým Du - - chem, ať před Te - bou ne - hře -
 To - bě se po - rou - či - - me; se vším, co od Te - be

mp *p*

mp *mp*

Sy - na, též i Du - cha Sva - té - ho,
 ší - me; dejž. ať ten - to ce - lý den
 má - me, dejž, ať ve zdra - ví ča - su

mp

mf

vše - je - dno - ho Ho - spo - di - na.
 k Tvé cti a chvá - le ztrá - ví - me.
 ve - čer - ní - ho do - če - ká - me. *)

mf *p*

*) Byla to oblíbená píseň Jos. Foltýna, jednoho z posledních rázovitých Králováků, který se narodil r. 1796 u Babků v Řihově a proto mu obecně říkali „Babčik“. „Formanil“ se sklem z kúsovské huti, jež dovážel do Prahy a odtud zase přivážel na Stachy všechno potřebné zboží. Zemřel r. 1883. Slova jsou v kancionále, ale nápěv je samostatný, lidový.

POZN. Zpívala mi Antonie Korálová na Staších, vnučka Foltýnova.

49. Poslechněte, lidi dobrý ...

(Po vydání robotního patentu r. 1775.)

Mírně.

p *mp*

1. Po - sle - chně - te, li - di do - brý,
 2. Po - ru - čil to, pa - tent vy - dal
 3. Dyž se to - hle do - vě - dě - li

mp *p* *mp*

mp *mp*

li - di do - brý se - dl - ský, co já vám mu - sim po - vě - dít,
ou - řa - dům, sám pan vla - dař, pře - zvě - děl on, že má se - dlák
na ves - ni - cích se - dlá - ci, u lych - tá - ře jsou se se - šli

mp

vo no - vý vě - ci he - zký: že náš če - ský lid pod - da - ný
hů - ře než ta ně - má tvář; že by mu - se - li se - dlá - ci
vši - chni, též cha - lup - ní - ci: ra - dost - ně se vo - bjí - ma - li,

mf

ne - bu - de už tak tej - ra - ný, ne - bu - de me mí - ti
dě - lat za - se re - be - la - ci,²⁾ pro - to s do - brou se po -
Pá - nu Bo - hu dě - ko - va - li, že bu - dou as - poň ty

nic víc ro - bo - ty, než po - lo - vic. ¹⁾
 tá - zal a tak jest to u - dě - lal. ²⁾
 dě - ti na le - pším ži - vo - by - tí.

4. Pro - to slav - ný po - sví - ce - ní ve Svi - nech jsou dr - že - li,
 5. A pře - slav - ný - ho du - dá - ka so - bě jsou tam po - zva - li,
 6. Až ze Švam - ber - ka po - jezd - nej byl tam ta - ky po - zva - nej,
 7. Hod - ně cha - sy též se se - šlo, do - má - cí i přes - pol - ní,

za cí - sa - řov - ny Te - re - zy, vříj - nu tře - tí ne - dě - li,
 že jim ho po ce - lým Bla - tě li - di moc po - - chvá - li - li;
 pro - to, že byl na sed - lá - ky dyc - ky tů - ze moc hod - nej;
 vši - chni jsou dost tan - co - va - li, zgruntů i ty z paz - der - ny;

že na tej vel - kej ro - bo - tě, a tej těž - kej sel - ckej pso - tě
 byl to zTej - na Prů - ša sta - rej, to je du - dák do - ká - za - lej,
 a - le ne - při - jel v tej do - bě, ne - boť zlá - mal no - hu so - bě
 du - dy jim pě - kně hou - ka - ly, jo - ná - ci si za - vej - ska - li,

pá - ni mu - se - li se - dlá - kům u - le - vi - ti, chu - dá - kům. ⁴⁾
 von má své du - dy až zVel - var, stá - ly ho stří - bra to - lar. ⁵⁾
 na sil - ni - ci vše - vě - tí - ně, dyž spla - šil své - ho ko - ně. ⁶⁾
 a že vdo - brý vů - li by - li, kór nic se ne - po - pra - li.

VYSVĚTLIVKY. [1.] Marie Terezie, po veliké vzpouře selského lidu ve východních Čechách, která byla krvavě potřena u Chlumce nad Cidlinou (*odtud pořekadlo: „vyhrál jako sedláci u Chlumce“*), vydala 13. srpna 1775 obšírný patent, jímž se poměr mezi poddanými a vrchnostmi nově upravoval a robotní povinnosti byly zmírněny. Patent ten zůstal v platnosti až do r. 1848, kdy robota a poddanství byly zrušeny a lid selský nabyl svobody. [2.] Ve východních Čechách i po vydání patentu dělali sedláci „rebelaci“ v září téhož roku, buď neuznávající výhody patentu za dostatečné, buď že patent nedošel ještě k jejich vědomosti; proto generálmajor Olivier Wallis, jenž předtím selské povstání udusil, jezdil se zvláštním průvodem po městech, všude dáváje patent slavnostně předčítat a svolané z okolí rychtáře výtisky patentu podělovat. [3.] Skladatel písně byl na omylu, že patent vydal Josef II., syn Marie Terezie, spoluvladař od 18. srpna 1766. Josef II. měl však na starosti jen věci vojenské, Marie Terezie byla neobmezenou vládkyní. [4.] Sviny jsou blatská obec u Veselí nad Lužnicí. Slavné posvícení drželi tam 15. října 1775, na den sv. Terezie panny. [5.] Průša byl výborný dudák z Týna nad Vltavou. Rod jeho dodnes je tam usazen. [6.] Švamberg je dvůr na budějovické silnici mezi Ševětínem a Neplachovem. Podle zjištění schwarzenb. vrchn. archiváře pana dra A. Markusa v Třeboni byli na treboňském panství r. 1775 pojezdni tři: 1. Dvořák, 2. Jos. Jannich, 3. Lukas. Dvůr Švamberg spadl pod Dvořáka.

POZN. Zpíval G. Machoň ve Veselí n. Lužnici řediteli K. Prunerovi z Tábora. Ale už těžko, těžko lovil v své paměti. Ředitel Pruner je nejhrošlivější podporovatel mé činnosti a často mne na mých cestách po Blatech doprovází. Je blatský rodák a proto ta jeho láska k písním toho kraje. Vděčím mu hojně cenných pokynů.

50. Ach, ty holka má...

Zvolna.

p

Ach, ty hol - ka má,

mp

p

mp

čer - né o - či máš, já se tě bo - jím, že mě o - kla -

mf

máš. Ne - boj se, ne - boj, mých černých o - čí,

mf

The musical score is written in G major and 2/4 time. It consists of three systems of vocal and piano accompaniment. The first system begins with a vocal line that starts with a whole rest, followed by the lyrics 'Ach, ty hol - ka má,'. The piano accompaniment starts with a half note G in the bass and a half note G in the treble. The second system continues the vocal line with 'čer - né o - či máš, já se tě bo - jím, že mě o - kla -'. The piano accompaniment features a melodic line in the treble and a bass line with chords. The third system concludes with 'máš. Ne - boj se, ne - boj, mých černých o - čí,'. The piano accompaniment continues with a similar texture, ending with a half note G in the bass and a half note G in the treble.

mp va - ruj se, va - ruj, *p* kle - vet - ných ře - čí. Kle - vet - ných ře -

čí *mf* já se va - ru - ju, *mp* te - be, hol - ka má,

p věr - ně mi - lu - ju.

POZN. Zpíval mi Matěj Všeňera, známý písmák v Marcovicích u Volyně.

POŘADOVÝ OBSAH DÍLU DRUHÉHO:

STRANA		STRANA	
1. Nám je všude chvála, čest	14	27. Mitrovice, Mitrovice.....	61
2. Slunéčko nám jasně svítí	15	28. Neber si, má milá, do srdce.....	63
3. Já sem z panny syn	17	29. Přišel k nám kočí	65
4. Kdybych já měl vypsát.....	18	30. To je pec	67
5. Pod našima okny.....	20	31. Vesele kohoutek kokrhá.....	69
6. Anduličko má	21	32. Oči černé	71
7. Poslyšte, mládenci.....	23	33. Sluníčko zašlo	72
8. Šel milý okolo	25	34. Vždycky lidé mluví.....	73
9. a) Já pudu k husně	26	35. a) Nic se mně nedivte	75
b) Nespi, nedřímej	26	b) Poslyšte, mládenci	77
10. Vstaňte vzhůru, pastuškové.....	28	c) Tej mladej v hospodě hrajou... ..	77
11. Náš pán nemůže	31	d) Kamkoliv přídeme	77
12. Ančo, Ančo	32	36. Ty musíš, má milá	78
13. Už nejsem jenom sám.....	34	37. Měl sem holku	81
14. Vesecký trávníčky.....	35	38. U tý naší studánky	82
15. Prší, prší, jen to pleská.....	37	39. Za naší stodolou	84
16. Dá-li Pánbůh zdraví	38	40. Svatý Vojtěch na vršíčku.....	85
17. Nefoukej, větríčku	39	41. Těší mě	87
18. Když se z jara	41	42. Jen jednou v neděli.....	88
19. Eště si písničku zazpívám.....	42	43. Sil jsem v hájku konvalinku	90
20. Ach, ty nešťastný Bonaparte	45	44. Před klášterem bílý kámen	93
21. Už se černé vlásky	48	45. Řejtej mi, řejtej	94
22. Na těch račovskejch polích.....	51	46. Stojí hruška v pěkném širém poli ..	96
23. Nic není po tom světě	52	47. Ty Krejčovy vokna.....	97
24. Co pak ty mě, moje milá, neznáš? ..	56	48. Minula noční hodina.....	99
25. Počkej, počkej, počkej	58	49. Poslechněte, lidi dobrý.....	100
26. Konička sem dostal.....	59	50. Ach, ty holka má.....	104

OBRAZY V TOMTO DÍLU OBSAŽENÉ:

Aug. Němejc: Nevěsta z Plzeňska r. 1860

Mikuláš Aleš: Selští povstalci r. 1680

VĚCNÝ OBSAH DÍLU DRUHÉHO:

	STRANA		STRANA
Ančo, Ančo	čís. 12 32	Poslechněte, lidi dobrý	čís. 49 100
Anduličko má	„ 6 21	Poslyšte, mládenci	„ 7 23
Ach, ty holka má	„ 50 104	Poslyšte, mládenci	„ 35b) 77
Ach, ty nešťastný Bonaparte	„ 20 45	Před klášterem bílý kámen	„ 44 93
Co pak ty mě, moje milá, ne- znáš?	„ 24 56	Přišel k nám kočí	„ 29 65
Dá-li Pánbůh zdraví	„ 16 38	Prší, prší, jen to pleská	„ 15 37
Eště si písničku zazpívám	„ 19 42	Řejtej mi, řejtej	„ 45 94
Já pudu k husně	„ 9a) 26	Sil sem v hájku konvalinku	„ 43 90
Já sem z panny syn	„ 3 17	Slunéčko nám jasně svítí	„ 2 15
Jen jednou v neděli	„ 42 88	Sluníčko zašlo	„ 33 72
Kamkoliv přídeme	„ 35d) 77	Stojí hruška v pěkném širém poli	„ 46 96
Kdybych já měl vypsát	„ 4 18	Svatý Vojtěch na vršíčku	„ 40 85
Když se z jara	„ 18 41	Šel milý okolo	„ 8 25
Koníčka sem dostal	„ 26 59	Tej mladej v hospodě hrajou na dudy	„ 35c) 77
Měl sem holku	„ 37 81	Těší mě	„ 41 87
Minula noční hodina	„ 48 99	To je pec	„ 30 67
Mitrovce, Mitrovce	„ 27 61	Ty Krejčovy vokna	„ 47 97
Nám je všude chvála, čest	„ 1 14	Ty musíš, má milá	„ 36 78
Náš pán nemůže	„ 11 31	U tý naší studánky	„ 38 82
Na těch račovskejch polích	„ 22 51	Už nejsem jenom sám	„ 13 34
Neber si, má milá, do srdce	„ 28 63	Už se černé vlásky	„ 21 48
Nefoukej, větříčku	„ 17 39	Vesecký trávníčky	„ 14 35
Nespi, nedřímej	„ 9b) 26	Vesele kohoutek kokrhá	„ 31 69
Nic není po tom světě	„ 23 52	Vstaňte vzhůru, pastuškové	„ 10 28
Nic se mně nedivte	„ 35a) 75	Vždycky lidé mluví	„ 34 73
Oči černé	„ 32 71	Za naší stodolou	„ 39 84
Počkej, počkej, počkej	„ 25 58		
Pod našima okny	„ 5 20		

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PRESS

STÁTNI VĚDECKÁ KNIHOVNA
ČESKÉ BUDĚJOVICE *KOD*
FOND REGIONÁLNÍ LITERATURY

P1014/2